

लिखु पिके गाउँ पार्श्वचित्र

(Village Profile of Likhu Pike Rural Municipality)

अषाढ, २०७५

प्रकाशक

लिखु पिके गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
चौलाखर्क, सोलुखुम्बु
१ नं. प्रदेश, नेपाल
इमेल : likhupikerm@gmail.com
सम्पर्क : ०२५-६९७४५५

प्राविधिक सहयोग

सिभिट मल्टी सोलुसन प्रा. लि.
नयाँ बानेश्वर, काठमाण्डौ
इमेल: civitsolution@gmail.com
सम्पर्क: ९८५११७०६२३, ९८५७०६७९८९

प्रकाशकीय

नेपालको संघीय संरचना अनुसार गाउँपालिका ग्रामीण तहमा बसोबास गर्ने जनताको स्थानीय सरकार हो । यसले स्थानीयस्तरमा आफ्नो क्षेत्र भित्रका जनतालाई तोकिएको सेवाहरू प्रवाह गर्दछ । नेपालमा रहेका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरू नेपालको संविधान २०७२ तथा यस अन्तर्गत जारी भएका विभिन्न ऐन र नियमावलीद्वारा निर्देशित छन् । उपरोक्त ऐन तथा नियमावलीमा गाउँपालिकाहरूले वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन सम्पादन समेत गर्नु पर्ने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । वस्तुगत विवरण तयारीका लागि सूचना संकलन, प्रसोधन, भण्डारण, प्रस्तुतीकरण, प्रकाशन, सदुपयोग, अद्यावधिक गर्नु पर्दछ । ऐन नियममले तोकेको व्यवस्था, आवश्यकता, श्रोत साधन र उपयोगिताको आधारमा तथ्याङ्क संकलन र विप्लेषण गरी प्राप्त सूचनालाई यथार्थपरक ढंगले राखी वस्तुगत विवरण तयार गर्नु आवश्यक छ । यस प्रकार तयार गरिएको वस्तुगत विवरणले गाउँपालिका लगायत गाउँ तथा स्थानीय विकासका अन्य सरोकारवालाहरूलाई योजना तर्जुमा गरी विकास क्रियाकलापहरू प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न ठूलो सहयोग पुर्याउँदछ ।

समुदायको विकास निर्माण र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय सरकारको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको सन्दर्भमा समुदायको विकास सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने एक महत्वपूर्ण कार्य हो । गाउँपालिकाका विविध पक्षहरूको वास्तविक स्थिति देखिने सूचना विना कुनै पनि योजनाको सही छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन मुल्याङ्कन र सम्पादन हुन सक्दैन । तसर्थ वस्तुगत विवरणको आधारमा प्राथमिकता निर्धारण गरी वास्तविक आवश्यकता र जनताको चाहनामा आधारित कार्यक्रम संचालन गर्न प्रगति अनुगमन, प्रभाव मापन गर्न तथा भविष्यका लागि पूर्व तयारी गर्न समेत सहयोग पुग्दछ । यो भन्दा अगाडीका दिनहरूमा स्थानीय निकाय पूर्णरूपमा केन्द्रियता बाटै निर्देशित हुने भएकोले समुदायको आवश्यकता अनुसार विकास र सेवा उपभोगको अनुभूती हुन पाएन । त्यसमा पनि धेरै कठिनाईहरू थिए, जस्तो सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धि क्षमताको कमी, विविध कारणले विकासमा अस्थिरता तथा जटिलता र केन्द्रिकृत अधिकार । अझै पनि यसका लागि सरकार, नागरिक समाज र पेशागत संघ-संस्थाहरूको रचनात्मक हस्तक्षेप, आर्थिक र प्राविधिक क्षमता विकास र गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीका लागि स्पष्ट खाँकाको अभावका साथै समय व्यवस्थापनमा कठिनाईका कारण धेरैजसो गाउँपालिकाहरूले वस्तुस्थिति विवरण तयार गरी उपयोग गर्न सकिरहेका छैनन् ।

विभिन्न विकासमा आयामहरूलाई स्थानीय सरकारले कसरी अगाडी बढाउदा उपयुक्त हुन्छ, त्यसले दिगो विकासमा कति टेवा पुर्‍याउछ, विकासका आधारहरू कसरी तयार गर्ने र आवश्यकता पहिचानमा सहजता ल्याउने उद्देश्यका लागि गाउँपालिकाले यो वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको हो । गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीबाट तपसिलनमा उल्लेखित फाइदाहरू हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

- गाउँपालिकाको भित्रको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक, प्राकृतिक र मानवीय जीवनका हरेकपक्षहरूका बारेमा जानकारी प्राप्त हुने
- गाउँपालिकाको वास्तविक अवस्था तथा र सूचना व्यवस्थापन गर्न मद्दत पुग्ने र गा.पा.को सूचनालाई जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रतहको सूचनामा आबद्धगरी जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रतहको सूचना व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने,
- स्थानीय स्रोत, साधन, सीप र क्षमताको पहिचान गरी त्यसको अधिकता सदुपयोग गर्न सहयोग पुग्ने
- स्थानीय विकास, राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक रूपान्तरणमा नवीन सोच र चिन्तन र प्रक्रियाको मार्ग प्रशस्त हुने,
- स्थानीय विकास योजना कार्यान्वयनका लागि आइ पर्न सक्ने सम्भावित जोखिमहरूबाट बच्ने उपायहरूको खोजी गर्न सकिने त्यसको समाधान खोज्न सहयोग पुग्ने ।
- संचालित स्थानीय विकास कार्यक्रमको समीक्षा गरी सुधार, समायोजन वा परिवर्तन गर्न र नयाँ योजना तर्जुमाका लागि पृष्ठपोषण (feedback) प्राप्त हुने,
- सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको समग्र प्रभावको लेखाजोखा गरी नयाँ सोच र अवधारणा विकासमा सहयोग पुग्ने,
- विभिन्न निकाय तथा व्यक्तिहरूसँग सम्बन्ध बढाउन सहज हुने तथा आपसी समन्वय र सहयोगको वातावरण निर्माण हुने,

मन्तव्य

सूचना प्रविधिको प्रयोगले योजना तथा कार्यक्रम छनौट तथा प्राथमिकीकरण, स्थानीय श्रोत, साधन र संभावनाको पहिचान तथा परिचालन, उपलब्ध सिमित श्रोत साधनको प्रभावकारी परिचालन, श्रोत साधन परिचालन तथा विकासका प्रयासहरूको प्रगति मापन र निर्णय प्रक्रियामा सकारात्मक हस्तक्षेप गरी समाजको अग्रगामी परिवर्तनमा ठूलो भूमिका खेल्न सक्दछ । यस तथ्यलाई हृदयङ्गम गरी यस लिखु पिके गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण (गाउँ पार्श्वचित्र) तयार गरिएको हो ।

यस गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्न घरधुरी, वस्ती, वडा तथा गाउँपालिका तहका सूचना उपलब्ध गराउनु हुने व्यक्तिहरू प्रति गाउँपालिका आभार व्यक्त गर्दछ भने तथ्याङ्क संकलनमा परिश्रम गर्नु हुने सबै गणकहरू पनि धन्यवादका पात्र हुनु हुन्छ । त्यसै गरी तथ्याङ्कको प्रसोधन, विप्लेषण र प्रस्तुतीकरणमा प्राविधिक सहयोग पुर्याउनु हुने संबन्धित विज्ञहरू प्रति हामी हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छौ ।

अन्त्यमा पार्श्वचित्र तयार गर्न सहयोग गर्नु हुने यस गाउँपालिका अन्तर्गत सर्वदलिय संयन्त्रका प्रतिनिधिहरू, समाजसेवी तथा बुद्धिजीवि र आम गाउँपालिका जनतालाई हामी हार्दिकता पूर्वक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छौ । यस कार्यमा शुरु देखि अन्त्य सम्म सहभागी हुने, सहयोग गर्ने गाउँपालिकाका कर्मचारीले लगाएको गुन गाउँपालिका ले कहिल्यै विसर्ने छैन ।

यो कार्यमा सिमित श्रोत, साधन, समयका यसले आवश्यकता बमोजिम खोजेको सबै सूचना र विवेचना उपलब्ध नहुन पनि सक्छ । यसलाई आगामी दिनमा सबै क्षेत्रबाट सहयोग गरी अद्यावधिक गरेर पूर्ण बनाउन प्रयास गरिने नै छ ।

सल्लाह र सुझाव लागी धन्यवाद ।

तेजप्रसाद सिग्देल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सूची

भाग १: परिचय	१
१.१ भूमिका	१
१.२ पार्श्वचित्र निर्माणको उद्देश्य.....	१
१.३ पार्श्वचित्र तयारी विधि.....	२
१.४ पार्श्वचित्र तयारी सिमा तथा दायरा.....	२
भाग २: गाउँपालिका चिनारी	४
२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि.....	४
२.२ नामकरण	४
२.३ अवस्थिति	४
२.४ गाउँपालिका सिमाना.....	६
२.५ गाउँपालिका क्षेत्रफल.....	८
२.६ भौगोलिक स्वरूप.....	८
२.७ जलवायु तथा हावापानी	९
२.८ प्रमुख नदीनाला तथा ताल तलैया	९
२.९ धार्मिक ऐतिहासिक, पुरातात्विक र पर्यटकीय स्थलहरू.....	९
भाग ३: जनसंख्या वितरण अवस्था.....	१२
३.१ जनसंख्या, परिवार तथा घरधुरी.....	१२
३.१.१ जनघनत्व.....	१३
३.१.२ घरधुरी घनत्व.....	१४
३.२ लैङ्गिक वितरण.....	१५
३.२.१ तुलनात्मक अध्ययन	१६

३.३	उमेर-समूह अनुसार जनसंख्याको वितरण.....	१७
३.३.१	वडा अनुसार उमेर समूह सहितको जनसंख्या वितरण.....	१८
३.४	लिंग र उमेरका आधारमा घरमूलीको वितरण	१९
३.४.१	वडा अनुसारको घरमुली विवरण.....	२०
३.५	सकृय जनशक्ति र आश्रित जनशक्ति अवस्था	२१
भाग ४:	सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्था.....	२३
४.१	जातजाति.....	२३
४.१.१	वडागत जातजाति विभाजन.....	२४
४.२	धर्म अनुसार गाउँपालिकाको जनसंख्या तथा परिवार संख्या.....	२५
४.२.१	घरधुरी अनुसार वडाको धार्मिक विवरण.....	२६
४.२.२	जनसंख्या अनुसार वडाको धार्मिक विभाजन	२६
४.३	मातृभाषा	२६
४.३.१	मातृभाषाका आधारमा वडागत परिवा संख्या तथा जनसंख्या विभाजन	२८
४.४	जेष्ठ नागरिक विवरण.....	२८
४.५	एकल महिला तथा विधवाको विवरण.....	२९
४.६	अपांगताको विवरण.....	२९
४.७	सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरुको संख्या.....	३०
४.८	स्थानीय मेला चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरु.....	३१
भाग ५:	आर्थिक अवस्था.....	३३
५.१	औसत पारिवारिक मासिक आम्दानी.....	३३
५.१.१	वडाअनुसार औसत पारिवारिक मासिक आम्दानीको विभाजन	३४
५.२	औसत पारिवारिक मासिक बचत (घरधुरी अनुसार).....	३५

५.२.१	वडाअनुसार औसत पारिवारिक मासिक बचतको विवरण	३६
५.३	मुख्य पेशा अनुसार घरधुरी अवस्था.....	३६
५.३.१	वडा अनुसारको विभाजन (पेशागत रूपमा घरधुरी विवरण)	३७
५.३.२	कृषिमा निर्भर घरपरिवारको खाद्यान्नले पुग्ने अवस्था.....	३८
५.३.३	वडा अनुसार कृषिमा निर्भर घरपरिवारको खाद्यान्नले पुग्ने अवस्था	३९
५.४	छानोको आधारमा घरको अवस्था	३९
५.४.१	वडा अनुसार छानोको प्रकार.....	४०
५.५	घर परिवार बसोबास.....	४१
५.५.१	वडा अनुसार बसोबासको अवस्था.....	४२
५.६	घरपरिवारको जग्गा जमिन	४२
५.६.१	वडा अनुसार परिवारको जग्गा जमिनको अवस्था.....	४३
५.७	इन्धनको स्रोत उपभोगको आधारमा परिवारसंख्या.....	४४
५.७.१	वडाअनुसार इन्धन प्रयोगको अवस्था	४५
५.८	बत्ति प्रयोगको अवस्था	४६
५.८.१	वडा अनुसार बत्ति प्रयोगको अवस्था.....	४७
५.९	उपलब्ध सेवा सुबिधाको अवस्था.....	४७
५.९.१	वडा अनुसार सेवा सुबिधा	४८
भाग ६:	खानेपानी तथा सरसफाई.....	४९
६.१	खानेपानीको श्रोतका आधारमा परिवारको वितरण	४९
६.१.१	वडा अनुसार खानेपानी श्रोतका आधारमा परिवार संख्या.....	५०
६.२	फोहोरमैला व्यवस्थानमा गाउँपालिकाको अवस्था	५०
६.२.१	वडा अनुसार फोहोरमैला व्यवस्थापनको अवस्था	५१

६.३	शौचालय प्रयोगको अवस्था	५२
६.३.१	वडा अनुसार चर्पी प्रयोगको अवस्था.....	५३
भाग ७:	शिक्षा तथा स्वास्थ्य	५४
७.१	साक्षरताको अवस्था	५४
७.२	शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण.....	५४
७.३	बालविकास केन्द्रहरुको विवरण.....	५६
७.४	शैक्षिक संस्थामा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता	५६
७.५	स्वास्थ्य सेवाको अवस्था.....	५७
भाग ८:	भू-उपभोगको अवस्था.....	५९
८.१	सिंचित तथा खेतीयोग्य जमिनको आवस्था	५९
८.२	वन क्षेत्र तथा नर्सरी सम्बन्धि विवरण	५९
८.३	सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण	५९
भाग ९:	विविध.....	६०
९.१	स्थानीय लघु जलविद्युत आयोजनाहरु	६०
९.२	स्थानीय समुह, संघ/संस्था तथा सहकारी.....	६०
९.३	होटल तथा गेस्ट हाउस.....	६१
९.४	बैंक तथा वित्तीय संस्था.....	६१
९.५	कृषि उत्पादन तथा पकड क्षेत्र.....	६१
९.६	कृषि तथा पशु व्यवसायिक फार्म.....	६२
भाग १०:	अनुसूची	६३
१०.१	लिखु पिके गाउँपालिका जनप्रतिनिधिहरु विवरण.....	६३
सन्दर्भ सामग्री	.....	६५

तालिका सूची

तालिका नं. २-१.....	५
तालिका नं. २-२.....	६
तालिका नं. २-३.....	८
तालिका नं. २-४.....	१०
तालिका नं. ३-१.....	१२
तालिका नं. ३-२.....	१३
तालिका नं. ३-३.....	१४
तालिका नं. ३-४.....	१५
तालिका नं. ३-५.....	१६
तालिका नं. ३-६.....	१७
तालिका नं. ३-७.....	१८
तालिका नं. ३-८.....	१९
तालिका नं. ३-९.....	२०
तालिका नं. ३-१०.....	२१
तालिका नं. ४-१.....	२३
तालिका नं. ४-२.....	२४
तालिका नं. ४-३.....	२५
तालिका नं. ४-४.....	२६
तालिका नं. ४-५.....	२६
तालिका नं. ४-६.....	२७
तालिका नं. ४-७.....	२८
तालिका नं. ४-८.....	२८
तालिका नं. ४-९.....	२९
तालिका नं. ४-१०.....	२९
तालिका नं. ४-११.....	३०
तालिका नं. ४-१२.....	३१

तालिका नं. ५-१.....	३३
तालिका नं. ५-२.....	३४
तालिका नं. ५-३.....	३५
तालिका नं. ५-४.....	३६
तालिका नं. ५-५.....	३६
तालिका नं. ५-६.....	३७
तालिका नं. ५-७.....	३८
तालिका नं. ५-८.....	३९
तालिका नं. ५-९.....	३९
तालिका नं. ५-१०.....	४०
तालिका नं. ५-११.....	४१
तालिका नं. ५-१२.....	४२
तालिका नं. ५-१३.....	४२
तालिका नं. ५-१४.....	४३
तालिका नं. ५-१५.....	४४
तालिका नं. ५-१६.....	४५
तालिका नं. ५-१७.....	४६
तालिका नं. ५-१८.....	४७
तालिका नं. ५-१९.....	४७
तालिका नं. ५-२०.....	४८
तालिका नं. ६-१.....	४९
तालिका नं. ६-२.....	५०
तालिका नं. ६-३.....	५०
तालिका नं. ६-४.....	५१
तालिका नं. ६-५.....	५२
तालिका नं. ६-६.....	५३
तालिका नं. ७-१.....	५४

तालिका नं. ७-२.....	५४
तालिका नं. ७-३.....	५५
तालिका नं. ७-४.....	५६
तालिका नं. ७-५.....	५६
तालिका नं. ७-६.....	५७
तालिका नं. ८-१.....	५९
तालिका नं. ८-२.....	५९
तालिका नं. १०-१.....	६३

चार्ट सूची

चार्ट नं. ३-१.....	१२
चार्ट नं. ३-२.....	१३
चार्ट नं. ३-३.....	१४
चार्ट नं. ३-४.....	१५
चार्ट नं. ३-५.....	१८
चार्ट नं. ३-६.....	२०
चार्ट नं. ३-८.....	२२
चार्ट नं. ३-७.....	२२
चार्ट नं. ४-१.....	२४
चार्ट नं. ४-२.....	२५
चार्ट नं. ४-३.....	२७
चार्ट नं. ५-१.....	३४
चार्ट नं. ५-२.....	३५
चार्ट नं. ५-३.....	३७
चार्ट नं. ५-४.....	३८
चार्ट नं. ५-५.....	४०

चार्ट नं. ५-६.....	४१
चार्ट नं. ५-७.....	४३
चार्ट नं. ५-८.....	४५
चार्ट नं. ५-९.....	४६
चार्ट नं. ५-१०.....	४८
चार्ट नं. ६-१.....	४९
चार्ट नं. ६-२.....	५१
चार्ट नं. ६-३.....	५२

चित्र सूची

चित्र नं. १-१.....	३
चित्र नं. २-१.....	५
चित्र नं. २-२.....	७
चित्र नं. ३-१.....	१६

भाग १: परिचय

१.१ भूमिका

नेपालको प्रदेश नं १ अन्तर्गत सोलुखुम्बु जिल्लाका ८(आठ) स्थानीय तह मध्ये एक, लिखु पिके गाउँपालिका हो । संघिय राज्य ब्यवस्था लागु भएको राज्यको नविन ब्यवस्था र नवगठित स्थानीय निकायहरूको अवस्था चित्रणको सामग्री, दैनिक कार्यसंचालन, गाउँपालिकाको नीति निर्माण को श्रोत र गाउँपालिकाको सबै सरोकारवाला हरूको लागि यसको आधारभूत र विस्तृत विवरणको आवश्यकता पर्दछ । नेपालको संबिधानमा मार्गनिर्देशित सुचनाको हक र यसको प्रस्तावना र राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र नीति अनुरूप सार्वजनिक निकायको विवरण र सर्वसुलभ पहुच तुल्याउने, त्यसैै स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ र अन्य नियम, कानुन र आदेशको मर्म अनुरूप र विभिन्न दृष्टिकोणबाट पनि पार्श्वचित्रको आवश्यक पर्दछ । यसैै परिदृश्य बाट मार्गनिर्देशित भई यस पार्श्वचित्रको निर्माण चरण र अन्तिम रूप तयार पारिएको छ ।

१.२ पार्श्वचित्र निर्माणको उद्देश्य

यस पार्श्वचित्रको प्रमुख उद्देश्य सूचना र जानकारी प्रदान गर्नु रहेको छ । यसका साथै विभिन्न किमिसको अध्ययन र विश्लेषणले गाउँपालिका स्वयंमले योजना पहिचान, कार्यक्रमको छनौट र अन्य नीति निर्माणमा सहयोगीको भूमिका खेल्नेछ । त्यस्तै यसले सम्बन्धित विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान, सोधकार्य लगायतका अन्य कार्यहरूको लागि पनि सहयोग पुग्नेछ । लिखु पिके गाउँपालिका पार्श्वचित्र (Village profile) तयार पार्नुको मुख्य उद्देश्य निम्नानुसार रहेको छ ।

- गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक, राजनैतिक अवस्थाको विभिन्न कोणबाट प्रस्तुति एवम् चित्रण गर्ने ।
- गाउँपालिकाको विभिन्न सम्भावनाहरूको तथ्यांकिय अध्ययनमा सघाउ पुर्याउने ।
- गाउँपालिकाले आफ्नो नीति तथा कार्यक्रम निर्माण, बजेट र योजना तर्जुमा गर्नको लागि समग्र वस्तु स्थितिबारे जानकारी उपलब्ध गराउने ।

१.३ पार्श्वचित्र तयारी विधि

यो दस्तावेज तयार गर्दा निम्न विधिहरू अपनाइएको छ ।

- घरधुरी सर्वेक्षण फारम तयार गरि सोहि बमोजिम प्रथमिक तथ्यांक संकलन
- केन्द्रीय तथ्यांक विभाग लगायत अन्य विषयगत कार्यालयहरूबाट गाउँपालिका को प्रतक्ष्य, अप्रतक्ष्य सरोकार रहने विषयहरूको द्वितीय तथ्यांक संकलन
- प्राप्त तथ्यांकहरूको स्पष्टता र रुजुको लागि सम्बन्धित निकाय र सरोकारवालाहरूसँग छलफल
- प्राप्त तथ्यांकहरूको विभिन्न कोणबाट विश्लेषण र विविध प्राविधिक टुलहरू प्रयोग गरि आवश्यकता अनुसार सूचना र जानकारीहरू तयार
- सूचना तथा तथ्यांकहरूलाई क्रमबद्ध रूपमा समावेश गरि पुस्तकको रूपमा तयार

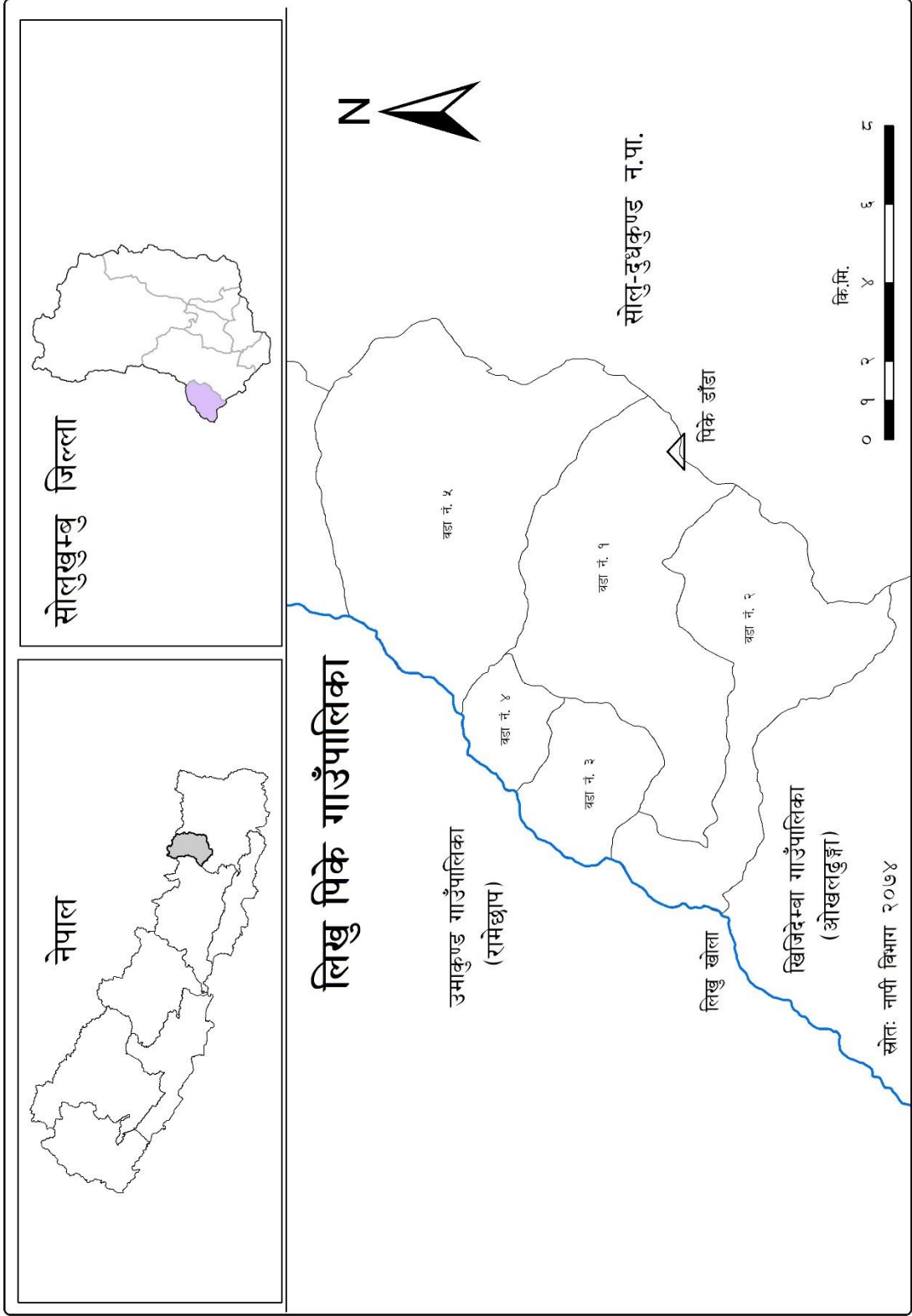
१.४ पार्श्वचित्र तयारी सिमा तथा दायरा

प्राथमिक तथ्यांक संकलनको प्रमुख आधार घरधुरी सर्वेक्षण रहेको र घरमूलीले दिएको सूचनालाई आधार मानिएको छ । त्यस्तै अहिलेको नवगठित संरचनामा द्वितीय तथ्यांक समावेश गर्नु पर्दा पुरानो संरचनाको तथ्यांक लिई समायोजन गरिएको र द्वितीय तथ्यांकको प्रमुख आधार केन्द्रीय तथ्यांक विभाग र विषयगत कार्यालयहरू रहेका छन् ।

स्पष्टीकरण : यस दस्तावेजमा प्रयोग भएको प्रारम्भिक तथ्यांक गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ मा आधारित रहेको छ ।

चित्र नं. १-१

भाग २: गाउँपालिका चिनारी

२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

लिखु पिके गाउँपालिका नेपालको एक हिमाली जिल्ला सोलुखुम्बुमा रहेको गाउँपालिका हो । नेपालको संविधान २०७२ ले अंगिकृत गरेको तिन तहको राज्य संरचना बमोजिम स्थानीय तह वर्गिकृत हुँदा सोलुखुम्बु जिल्लाका साविक गाउँ विकास समितिहरू गोली, चौलाखर्क र भकान्जेलाई समेटेर वि.सं. २०७३ फाल्गुण २७ गते लिखु पिके गाउँपालिका स्थापना गरिएको हो । विश्वसम्पदा सूचीमा सुचिकृत नेपालको पहिचान सर्वोच्च शिखर सगरमाथा यसै जिल्लामा पर्ने हुँदा यस गाउँपालिकाको समेत विशेष ऐतिहासिक महत्व रहेको छ ।

२.२ नामकरण

लिखु पिके गाउँपालिकाको नामकरण लिखु नदि र पिके डाँडाको नाम बाट राखिएको हो । यस गाउँ पालिकाको सिमाना भएर बग्ने लिखु नदि सप्तकोशी नदीको एक सहायक नदि पनि हो । यस गाउँपालिकाको अग्लो मध्यको एक पिके डाँडा हिमाली दृश्य अवलोकनको लागि निकै मनोरम र रमणीय स्थान हो । यस डाँडाबाट नेपालका ८००० मी. भन्दा अग्ला ८ वटा हिमाल मध्ये ६ वटा हिमालहरू अवलोकन गर्न सकिन्छ । यसरी नदीको तिर देखि पहाडको शिर सम्मको भू-भाग यहाँ रहेको हुँदा यस गाउँपालिकाको नाम लिखु पिके राखिएको हो ।

२.३ अवस्थिति

नेपालको प्रदेश नं. १ अन्तर्गत पर्ने हिमाली जिल्ला सोलुखुम्बुमा अवस्थित यस गाउँपालिका अक्षांश २७.४८ डिग्री उत्तरदेखि २७.६१ डिग्री उत्तरसम्म र देशान्तर ८६.३५ डिग्री पूर्वदेखि ८६.५१ डिग्री पूर्वसम्म फैलिएको छ । समुन्द्र सतहबाट १२९८ मिटर देखि ४२१८ मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित छ । पूर्वमा सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका, उत्तर एवम् पश्चिममा रामेछाप जिल्ला र दक्षिणमा ओखलढुंगा जिल्ला संग सिमाना जोडिएको छ । यस गाउँपालिकाको औसत लम्बाई १६.८ किलोमिटर औसत चौडाई ९.६ किलोमिटर रहेको छ ।

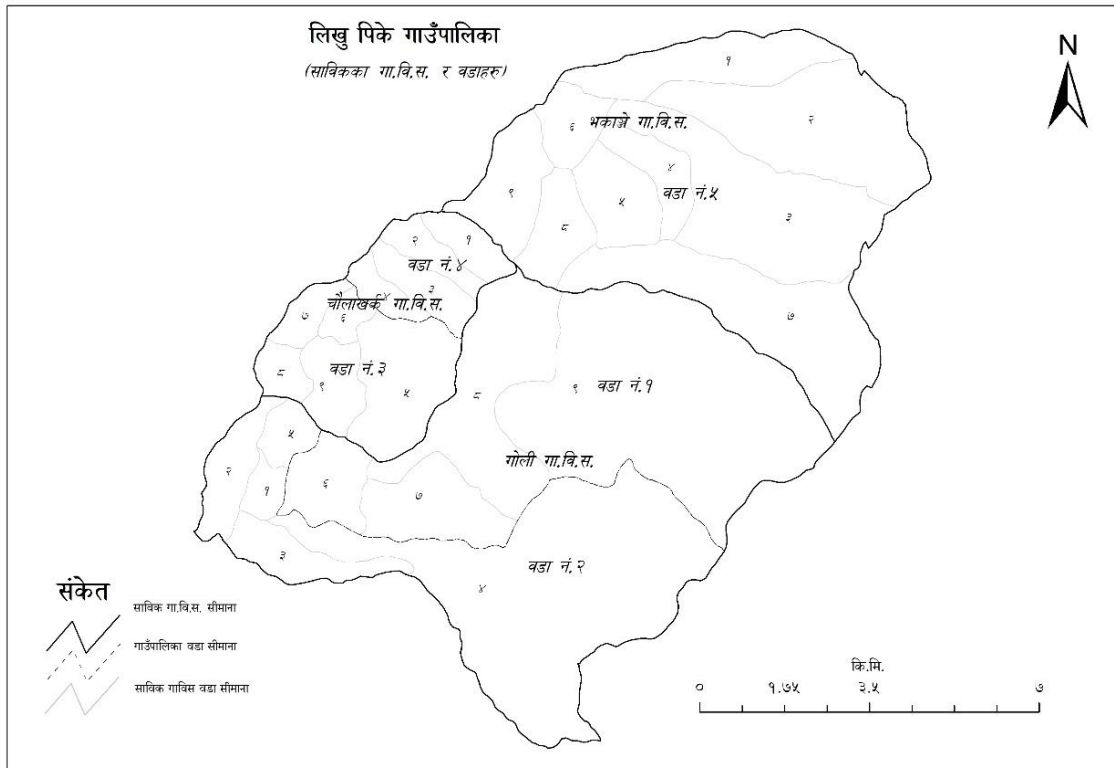
हालको नयाँ संरचना अनुसार नवगठित गाउँपालिकामा रहेका वडाहरू र साविकको गाउँ विकास समितिहरू रहदाको वडाहरू सहितको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका नं. २-१

नयाँ वडा	साविकको गाविस	साविकको वडा
१	गोली	६, ७, ८ र ९
२	गोली	१, २, ३, ४ र ५
३	चौलाखर्क	५, ६, ७, ८ र ९
४	चौलाखर्क	१, २, ३ र ४
५	भाकान्जे	१ देखि ९ सबै

स्रोत: नेपाल राजपत्र, २०७४

चित्र नं. २-१

२.४ गाउँपालिका सिमाना

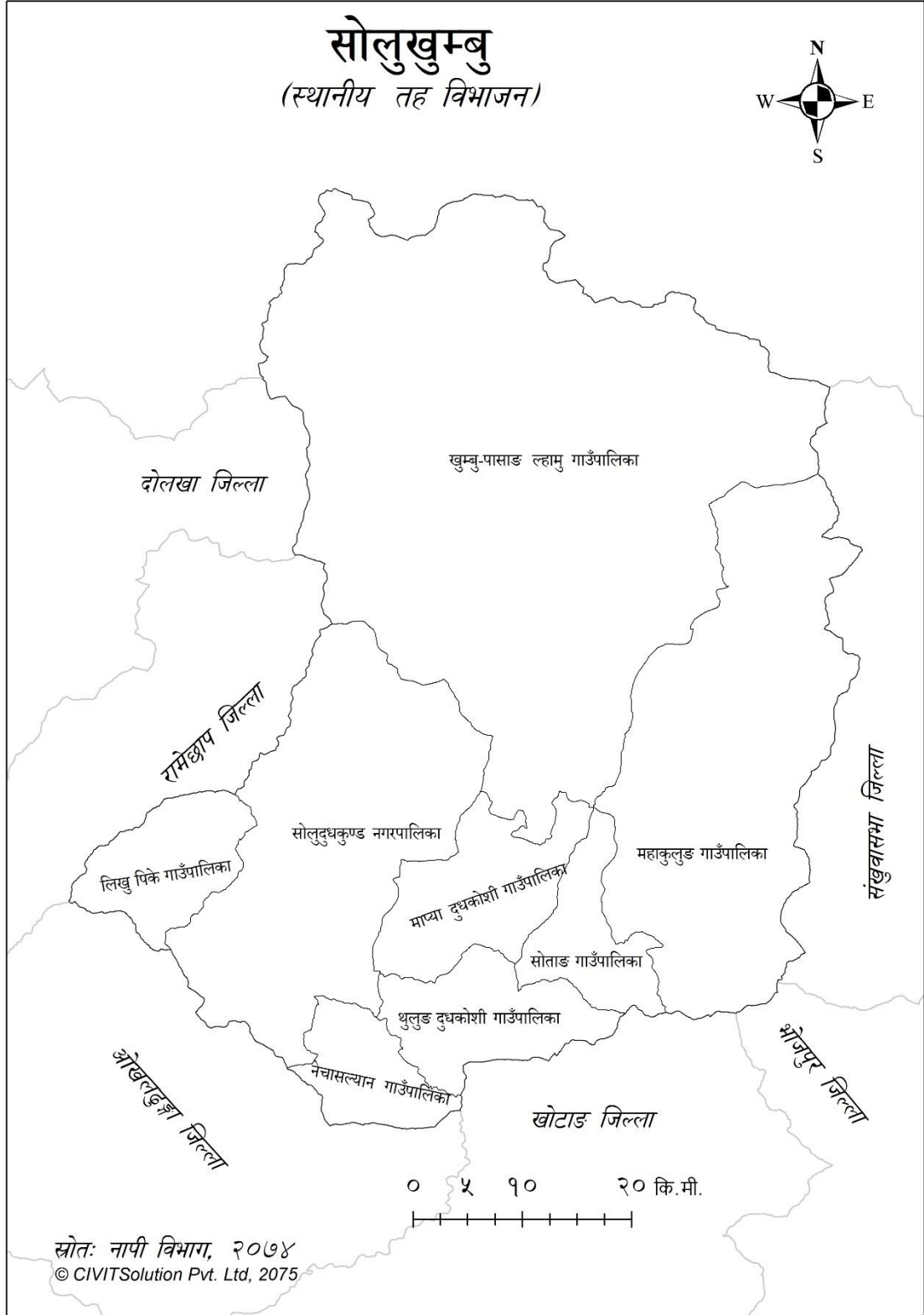
यस लिखु पिके गाउँपालिकाको पूर्वी सिमानामा सोलुखुम्बु जिल्लाकै सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका, पश्चिमी सिमानामा रामेछाप जिल्लाको उमाकुण्ड गाउँपालिका, उत्तरी सिमानामा सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका र उमाकुण्ड गाउँपालिका रहेका छन् भने दक्षिणी सिमानामा ओखलढुंगा जिल्लाको खिजिदेम्बा गाउँपालिका रहेको छ । यो गाउँपालिका हिमाली जिल्ला सोलुखुम्बुको दक्षिण-पश्चिम पुछारमा रहेको छ । यो गाउँपालिका प्रदेश नं ३ संग सिमाना जोडीएका स्थानीय तहहरू मध्येको एक हो ।

लिखुपिके गाउँपालिकाको वडाहरूको सिमाना विवरण

तालिका नं. २-२

वडा नं.	पूर्व	पश्चिम	उत्तर	दक्षिण
१	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	वडा नं. ३, ४ र २	वडा नं. ५	वडा नं. २
२	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	उमाकुण्ड गा.पा. (रामेछाप जिल्ला)	वडा नं. १	खिजिदेम्बा गा.पा. (ओखलढुंगा जिल्ला)
३	वडा नं. १	उमाकुण्ड गा.पा. (रामेछाप जिल्ला)	वडा नं. ४	वडा नं. १ र २
४	वडा नं. १	उमाकुण्ड गा.पा. (रामेछाप जिल्ला)	वडा नं. ५	वडा नं. ३
५	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	उमाकुण्ड गा.पा. (रामेछाप जिल्ला)	उमाकुण्ड गा.पा. (रामेछाप जिल्ला) र सोलुदुधकुण्ड न.पा.	वडा नं. १ र ४

चित्र नं. २-२

२.५ गाउँपालिका क्षेत्रफल

लिखु पिके गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल १२४.३८ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । यस गाउँपालिकाले सोलुखुम्बु जिल्लाको ३.७६ प्रतिशत र समग्र नेपालको ०.०८४ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ ।

यस गाउँपालिकाका वडाहरूको क्षेत्रफल निम्नानुसार छ ।

तालिका नं. २-३

वडा नं	क्षेत्रफल (वर्ग किलोमिटर)	क्षेत्रफल (हेक्टर)	क्षेत्रफल (रोपनी)
१	३५.९०	३५०९	६८९७५
२	२७.६१	२७६१	५४२७२
३	१०.०३	१००३	१९७१५
४	५.५३	५५३	१०८७०
५	४५.३१	४५३१	८९०६४
जम्मा	१२४.३८	१२४३८	२४२८९६

स्रोत: नापी विभाग

२.६ भौगोलिक स्वरूप

सोलुखुम्बु जिल्लाको पश्चिम-दक्षिणमा पर्ने यस गाउँपालिका लिखु नदिको किनारमा अवस्थित छ । नक्शामा झट्ट हेर्दा भ्यागुताको जस्तो आकार देखिने यो गाउँपालिकाको भौगोलिक स्वरूप मा विविधता रहेको पाईन्छ । खोला छेउको होचो खोच देखि अग्लाअग्ला पहाडले भरिएको यस गाउँपालिका भित्र केहि केहि स्थानमा समथर भूभाग तथा भिरालो पाखापहराहरू समेत रहेका छन् ।

२.७ जलवायु तथा हावापानी

नेपालको हिमाली जिल्ला सोलुखुम्बुमा पर्ने यस गाउँपालिकाको हावापानीमा पनि विविधता रहेको छ । वर्ष भरिको मौसमलाई नियाल्दा यस क्षेत्रमा मुख्यतः ३ प्रकारको हावापानी रहेको पाईन्छ । सुमुन्द्र समुन्द्र सतहको १२०० मि. उचाई देखि २१०० मि. सम्ममा उष्ण प्रदेशिय हावापानी, २१०० मि. देखि ३३०० मि. सम्मको उचाईमा समशितोष्ण हावापानी र ३३०० मि. देखि ५००० मि. सम्मको उचाईमा लेकाली हावापानी पाईन्छ । गर्मी महिनाहरूमा यस ठाउको तापक्रम बढेर ३० डिग्री सेन्टीग्रेड भन्दा माथि हुने गरको र जाडो महिनाहरूमा तापक्रम झरेर शुन्य डिग्री सेन्टीग्रेड भन्दा कम सम्म पुग्ने गरको छ । गत वर्ष २०१७ को आकडा अनुसार यस गाउँपालिकाको तापमान तथा वर्षा यस प्रकार रहेको छ ।

औसत अधिकतम तापक्रम : २६ डिग्री सेन्टीग्रेड (अधिकतम तापक्रम : ३३ डिग्री सेन्टीग्रेड)

औसत न्युनतम तापक्रम : ७ डिग्री सेन्टीग्रेड (न्युनतम तापक्रम : -९ डिग्री सेन्टीग्रेड)

औसत वार्षिक वर्षा : १६६१.१ मिलिमिटर

२.८ प्रमुख नदीनाला तथा ताल तलैया

सप्तकोशी नदीको एक सहायक लिखु नदी यस गाउँपालिकाको पश्चिम सिमानामा रहेको छ । त्यस्तै हिमगंगा नदी, किन्जा खोला, खिम्जा खोला, घट्टे खोला समेत यस गाउँपालिका भएर बग्ने गर्दछन् । यस गाउँपालिकामा चो सम्बा, चो नक्पू, दक्चु जस्ता पोखरीहरू समेत रहेका छन् ।

२.९ धार्मिक ऐतिहासिक, पुरातात्विक र पर्यटकीय स्थलहरू

सोलुखुम्बु जिल्ला आफैमा एक ठुलो पर्यटकीय जिल्ला हो । सर्वोच्च शिखर सगरमाथा लगयतका उच्च हिमशृंखलाहरू महालन्गुर, क्यासर, नुम्बुर, पुमोरी, लोत्से आदि यस जिल्लामा पर्दछन् । यसले गर्दा यी क्षेत्रमा जाने पर्यटकहरूको लागि पदमार्गको रूपमा विकास भएको सगरमाथा पदमार्ग यहि गाउँ पालिकाको पिके डाँडो हुदै सगरमाथा आधार शिविरमा गएर टुंगिन्छ । पिके डाँडा हिमालहरूको दृष्यावलोकन गर्नको लागि निकै उपयुक्त थलो हो । पिके क्षेत्र यस गाउँपालिकाको मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास भैरहेको छ । यस गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरूको आफ्नै मौलिक विशेषता र महत्व

रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको सूची निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं. २-४

क्र.स.	स्थलको नाम	अवस्थित वडा	महत्व
१	पिके डाँडा	१	मनोरम
२	पिके झरना	१	रमणीय/मनोरम
३	ओर्गेन साड होलिड गुम्बा	१	धार्मिक
४	डग्युर थेक्छेक छोलिड गुम्बा	१	धार्मिक
५	पेमा छोलिड गुम्बा	१	धार्मिक
६	गुरु रिम्पोक्षे गुम्बा	१	धार्मिक
७	गेरचुका गुम्बा	१	धार्मिक
८	ओगर गुफा	१	रमणीय
९	बौद्ध	१	धार्मिक
१०	मोन सम्सिंग भन्ज्यांग	१	मनोरम/रमणीय
११	बौद्ध	२	धार्मिक
१२	देवीस्थान	२	धार्मिक
१३	वुकुदोभान	२	रमणीय / मनोरम
१४	शिव मन्दिर	२	धार्मिक
१५	गुम्बा	२	धार्मिक
१६	खवतरी कुल मन्दिर	२	धार्मिक
१७	चण्डी स्थान	२	धार्मिक
१८	कुपुंग झरना	२	मनोरम
१९	गुम्बा	३	धार्मिक
२०	देवी मन्दिर	३	धार्मिक
२१	पोखरीटार छेदुङ्गटार	३	मनोरम/ रमणीय
२२	पहेलीदेवी चण्डीमाता	३	धार्मिक
२३	कालिका मन्दिर	३	धार्मिक
२४	खवतरी कुलमन्दिर	३	धार्मिक
२५	शिव मन्दिर	३	धार्मिक
२६	कृष्ण मन्दिर	३	धार्मिक

२७	विश्वकर्मा मन्दिर	३	धार्मिक
२८	सिंहदेवी मन्दिर	३	धार्मिक
२९	देवीस्थान	३	धार्मिक
३०	कोरेसीखोला झरना	३	मनोरम
३१	कृष्ण मन्दिर	४	धार्मिक
३२	बौद्ध	४	धार्मिक
३३	कालीदेवी मन्दिर	४	धार्मिक
३४	शिवमन्दिर	४	धार्मिक
३५	सेतीदेवी कालीदेवी मन्दिर	४	धार्मिक
३६	खवातरी कुल मन्दिर	४	धार्मिक
३७	उपल्लोखर्क	४	पिकनिक/ मनोरम
३८	किटिलेखर्क	४	पिकनिक/ मनोरम
३९	चौरीखर्क	४	पिकनिक/ मनोरम
४०	साङ्ग छोलिङ्ग गुम्बा	५	धार्मिक
४१	काङ्गी छोलिङ्ग गुम्बा	५	धार्मिक
४२	टशी छोलिङ्ग गुम्बा	५	धार्मिक
४३	शिव पार्वती मन्दिर	५	धार्मिक
४४	महादेवस्थान	५	धार्मिक
४५	म्यारमा देवीस्थान	५	धार्मिक
४६	ठेकलारे देवीस्थान	५	धार्मिक
४७	पाँमु डाँडा	५	मनोरम/ पर्यटकीय
४८	लामजुरा डाँडा	५	मनोरम/ पर्यटकीय
४९	मेंजुङ् डाँडा	५	मनोरम/ पर्यटकीय
५०	लिखु खोला	५	मनोरम/ पर्यटकीय
५१	किन्जा बजार	५	मनोरम/ पर्यटकीय
५२	चिया बगान	५	मनोरम/ पर्यटकीय
५३	सेती भूमे मन्दिर	५	धार्मिक

स्रोत: लिखु पिके गापा

भाग ३: जनसंख्या वितरण अवस्था

३.१ जनसंख्या, परिवार तथा घरधुरी

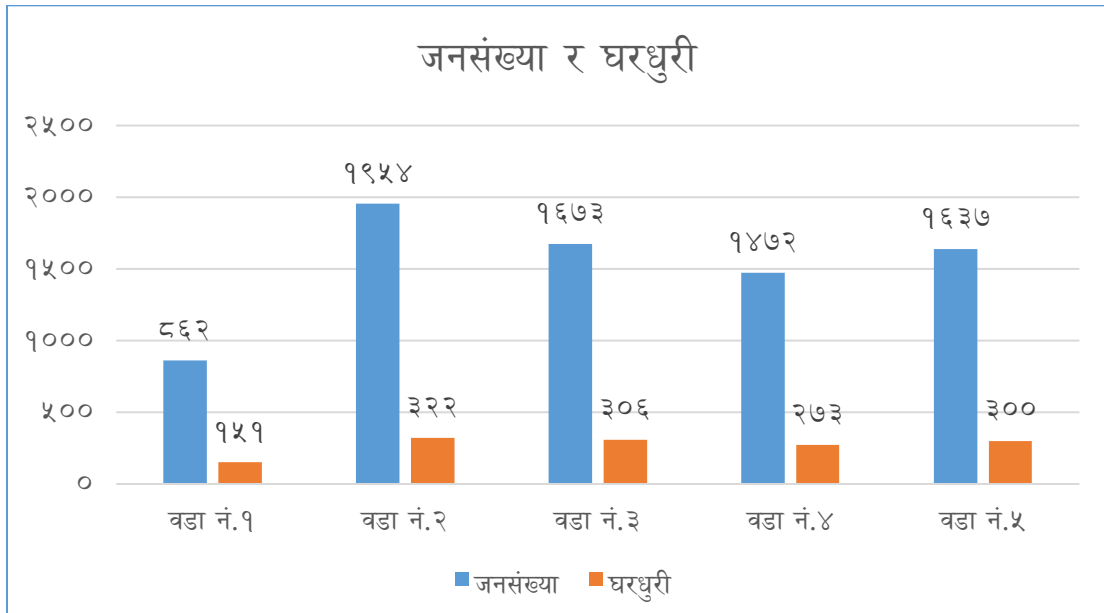
लिखुपिके गाउँपालिका बाट संचालित घरधुरी सर्वेक्षण २०७४ अनुसार यस गाउँपालिकाको घरधुरी र वडा अनुसारको जनसंख्या वितरण यस प्रकार रहेको छ।

तालिका नं. ३-१

वडा नं.	घरधुरी	जम्मा जनसंख्या	औसत परिवार संख्या
१	१५१	८६२	५.७
२	३२२	१९५४	६.१
३	३०६	१६७३	५.५
४	२७३	१४७२	५.४
५	३००	१६३७	५.४६
जम्मा	१३५२	७५९८	५.६

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ३-१

३.१.१ जनघनत्व

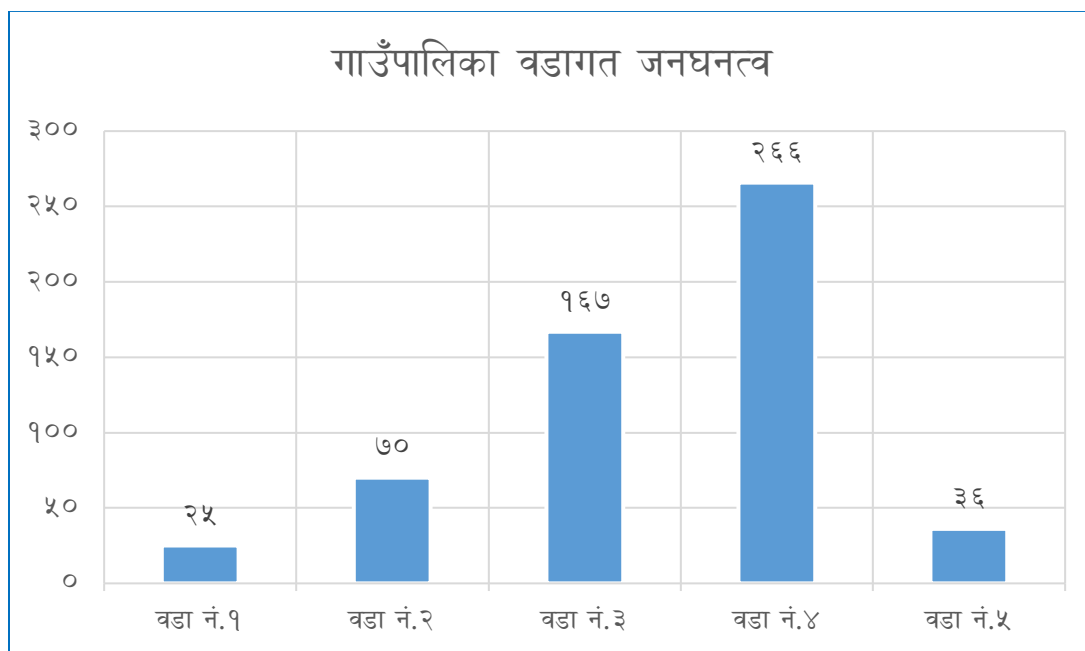
यस गाउँपालिकाको प्रतिवर्ग किलोमिटरमा करिब ६० जना मानिसहरुको बसोबास रहेको र वडा अनुसारको जनघनत्व निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नं. ३-२

वडा नं.	जनसंख्या	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति व.कि.मि.)
१	८६२	३५.९	२५
२	१९५४	२७.६१	७०
३	१६७३	१०.०३	१६७
४	१४७२	५.५३	२६६
५	१६३७	४५.३९	३६

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरघुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ३-२

३.१.२ घरधुरी घनत्व

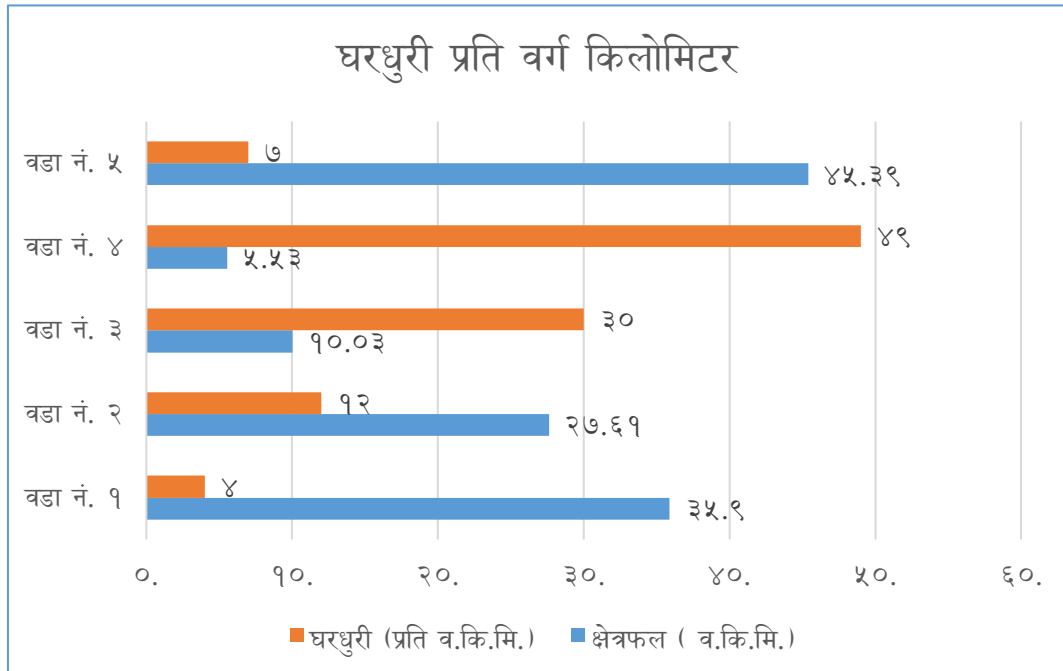
यस गाउँपालिकाको प्रतिवर्ग किलोमिटरमा करिब ११ वटा घरपरिवारको बसोबास रहेको छ । त्यस्तै वडा अनुसार प्रतिवर्ग किलोमिटरमा पर्ने घरधुरीको संख्या निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नं. ३-३

वडा नं.	घरधुरी	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	घरधुरी (प्रति व.कि.मि.)
१	१५१	३५.९	४
२	३२२	२७.६१	१२
३	३०६	१०.०३	३०
४	२७३	५.५३	४९
५	३००	४५.३९	७

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ३-३

३.२ लैङ्गिक वितरण

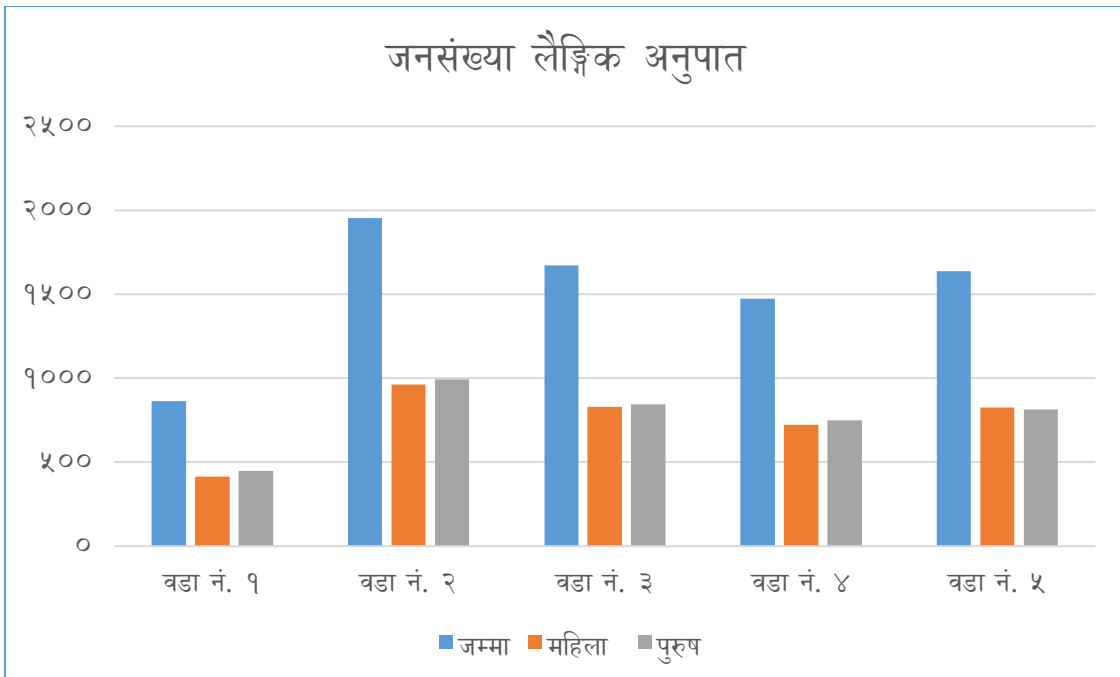
यस गाउँपालिकाको लिङ्ग अनुसारको जनसङ्ख्याको वितरण निम्न तालिका अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ३-४

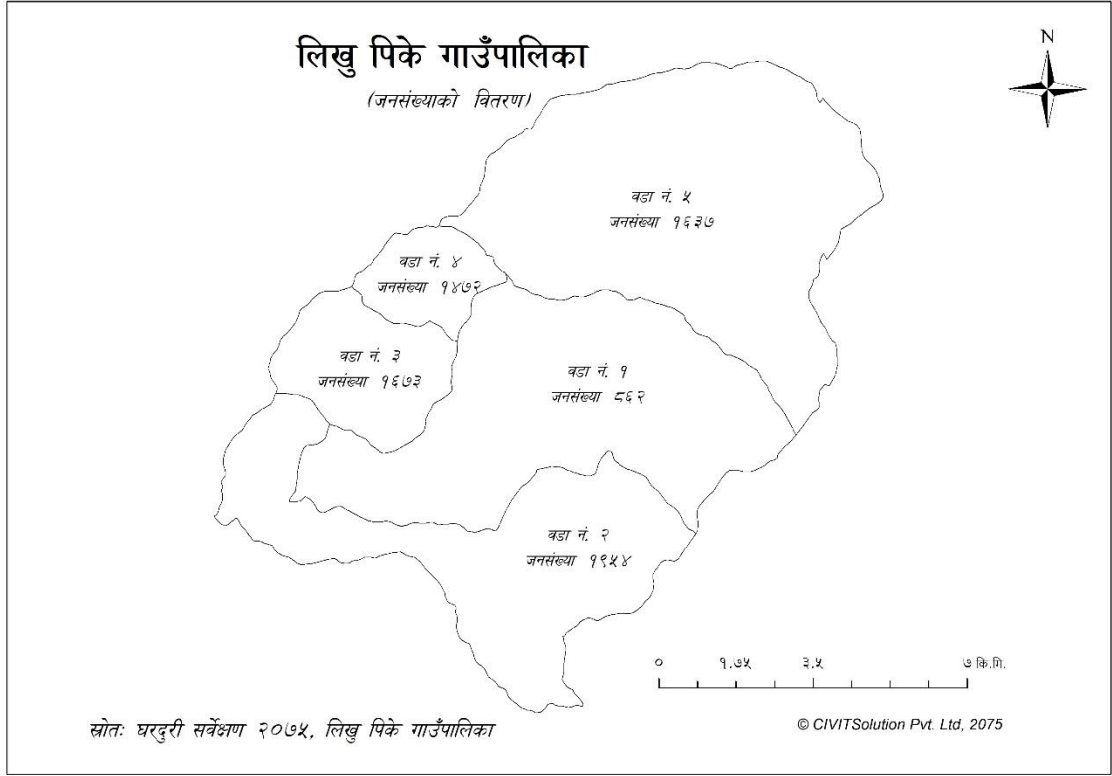
वडा नं.	जनसंख्या			लैङ्गिक अनुपात
	जम्मा	महिला	पुरुष	
१	८६२	४१५	४४७	१.०८
२	१९५४	९६१	९९३	१.०३
३	१६७३	८२९	८४४	१.०३
४	१४७२	७२२	७५०	१.०४
५	१६३७	८२४	८१३	०.९९
जम्मा	७५९८	३५७९	३८४७	१.०७

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरघुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ३-४

चित्र नं. ३-१

३.२.१ तुलनात्मक अध्ययन

तल उल्लेख गरिएको तालिकाले केन्द्रीय तथ्यांक विभागबाट संचालित रास्ट्रिय जनगणना २०६८ र यस गाउँपालिका बाट संचालित घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ को विस्तृत जानकारी सहित ७ वर्षको अन्तरालको जनसंख्या परिवर्तनको तुलनात्मक अध्ययन पनि प्रस्तुत गर्दछ।

तालिका नं. ३-५

वडा नं.	रा.ज.ग.२०६८				घरधुरी सर्वेक्षण २०७५			
	घरधुरी	जनसंख्या			घरधुरी	जनसंख्या		
		जम्मा	महिला	पुरुष		जम्मा	महिला	पुरुष
१	१७३	८२१	४३१	३९०	१५१	८६२	४१५	४४७
२	२८०	१४०७	७४५	६६२	३२२	१९५४	९६१	९९३

३	२२८	१०३८	५३०	५०८	३०६	१६७३	८२९	८४४
४	२०२	९७४	५०८	४६६	२७३	१४७२	७२२	७५०
५	२८५	१२९४	६६२	६३२	३००	१६३७	८२४	८१३
जम्मा	११६८	५५३४	२८७६	२६५८	१३५२	७५९८	३५७९	३८४७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

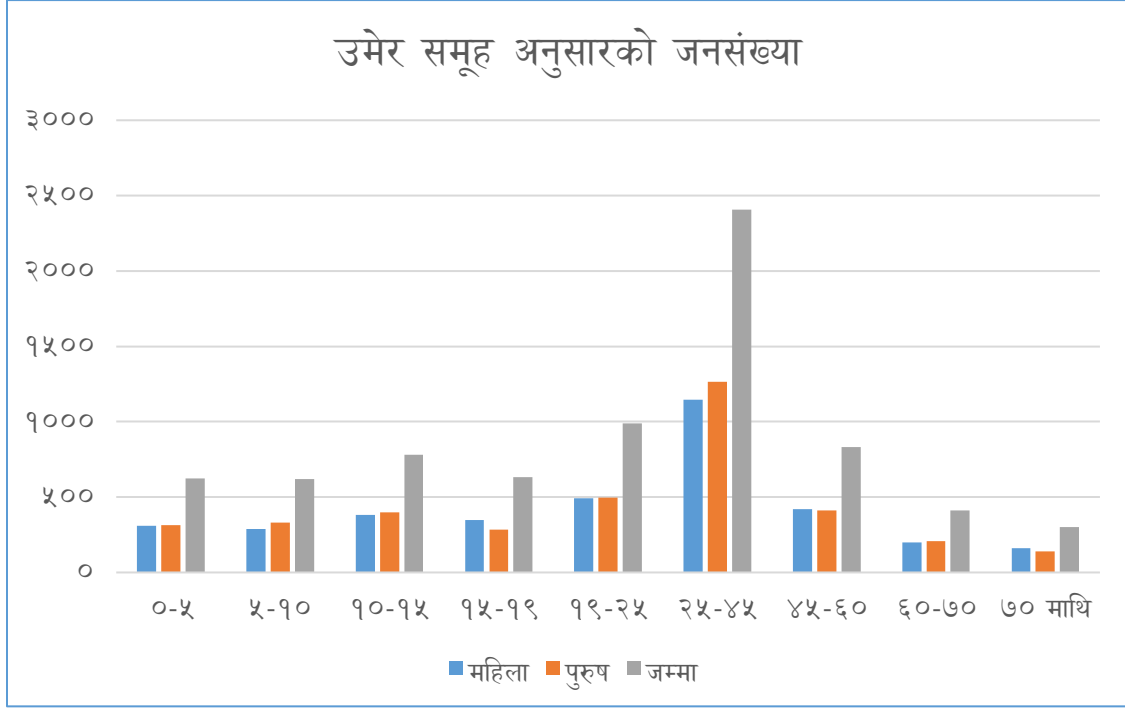
३.३ उमेर-समूह अनुसार जनसंख्याको वितरण

उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या विवरण तलको तालिका नं. ३-६मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
तालिका नं. ३-६

उमेर समूह	जनसंख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा
०-५	३१०	३१३	६२३
५-१०	२९०	३२९	६१९
१०-१५	३८३	३९८	७८१
१५-१९	३४८	२८६	६३४
१९-२५	४९४	४९५	९८९
२५-४५	११४४	१२६४	२४०८
४५-६०	४१८	४१३	८३१
६०-७०	२०१	२०९	४१०
७० माथि	१६३	१४०	३०३

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाई नं. ३-५

३.३.१ वडा अनुसार उमेर समूह सहितको जनसंख्या वितरण

तालिका नं. ३-७

वडा नं.	लिङ्ग	उमेर समूह (वर्ष अनुसार)								
		०-५	५-१०	१०-१५	१५-१९	१९-२५	२५-३५	३५-४०	४०-५०	५० माथि
१	महिला	२७	३१	४०	३९	४५	११९	५१	२८	३५
	पुरुष	२३	४२	४७	३५	५४	१५६	४७	२१	२२
	जम्मा	५०	७३	८७	७४	९९	२७५	९८	४९	५७
२	महिला	७९	८४	१००	८१	१०७	२९१	११९	५९	४१
	पुरुष	८४	८४	१०७	६५	१२२	३३४	१११	५८	२८

	जम्मा	१६३	१६८	२०७	१४६	२२९	६२५	२३०	११७	६९
३	महिला	८२	६१	६९	७३	१३७	२५८	८४	३९	२६
	पुरुष	७४	७५	८७	५५	११८	२७२	९०	४०	३३
	जम्मा	१५६	१३६	१५६	१२८	२५५	५३०	१७४	७९	५९
४	महिला	६१	६०	७६	६८	१०२	२२१	७४	३५	२५
	पुरुष	७९	६८	७९	६४	८८	२३१	८१	४१	१९
	जम्मा	१४०	१२८	१५५	१३२	१९०	४५२	१५५	७६	४४
५	महिला	६१	५४	९८	८७	१०३	२५५	९०	४०	३६
	पुरुष	५३	६०	७८	६७	११३	२७१	८४	४९	३८
	जम्मा	११४	११४	१७६	१५४	२१६	५२६	१७४	८९	७४

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

३.४ लिंग र उमेरका आधारमा घरमूलीको वितरण

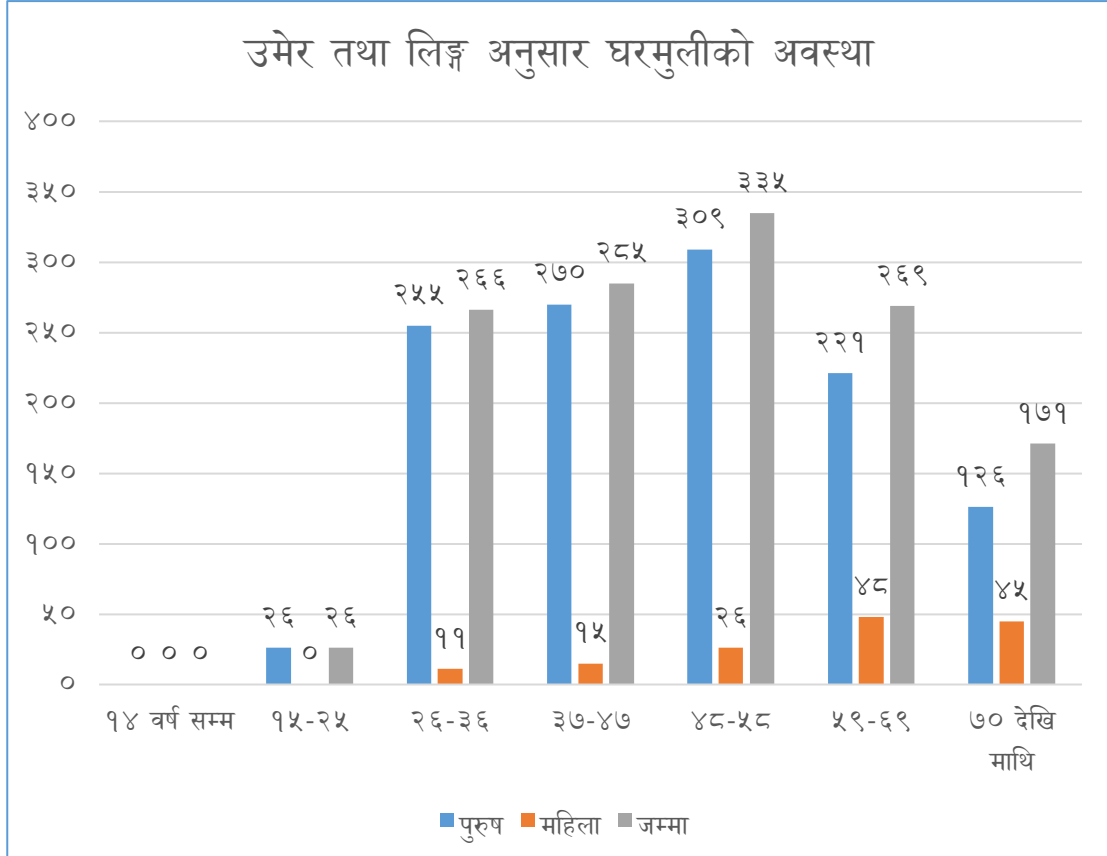
तालिका नं. ३-८

उमेर समुह	घरमूली रहेको परिवार संख्या		
	पुरुष	महिला	जम्मा
१४ वर्ष सम्म	०	०	०
१५-२५	२६	०	२६
२६-३६	२५५	११	२६६
३७-४७	२७०	१५	२८५
४८-५८	३०९	२६	३३५

५९-६९	२२१	४८	२६९
७० देखि माथि	१२६	४५	१७१

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ३-६

३.४.१ वडा अनुसारको घरमुली विवरण

तालिका नं. ३-९

वडा नं	लिंग	१४ वर्ष सम्म	१५-२५	२६-३६	३७-४७	४८-५८	५९-६९	७० माथि
१	पुरुष	०	२	२७	२१	३३	२३	२३
	महिला	०	०	२	१	३	९	७

	जम्मा	०	२	२९	२२	३६	३२	३०
२	पुरुष	०	२	५९	५९	७९	६०	२७
	महिला	०	०	२	७	६	६	१५
	जम्मा	०	२	६१	६६	८५	६६	४२
३	पुरुष	०	३	६६	५९	७५	४३	२८
	महिला	०	०	१	२	८	१३	८
	जम्मा	०	३	६७	६१	८३	५६	३६
४	पुरुष	०	६	६१	५४	६५	४५	१५
	महिला	०	०	४	१	४	११	७
	जम्मा	०	६	६५	५५	६९	५६	२२
५	पुरुष	०	१३	४२	७७	५७	५०	३३
	महिला	०	०	२	४	५	९	८
	जम्मा	०	१३	४४	८१	६२	५९	४१

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

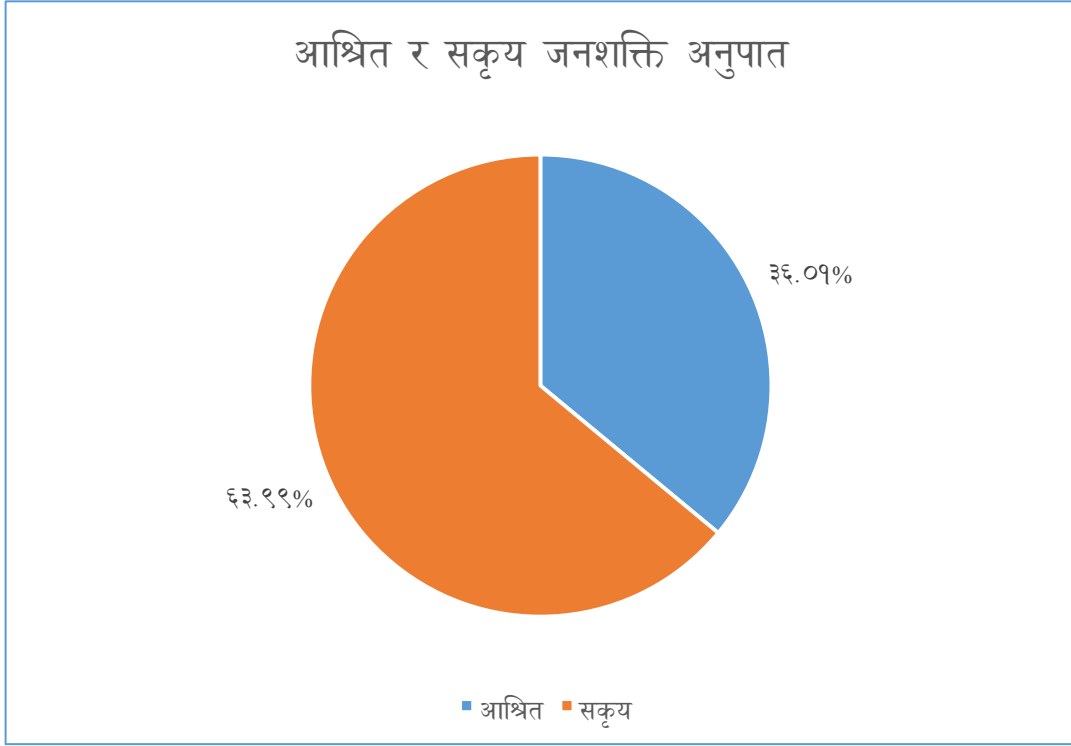
३.५ सकृय जनशक्ति र आश्रित जनशक्ति अवस्था

तालिका नं. ३-१०

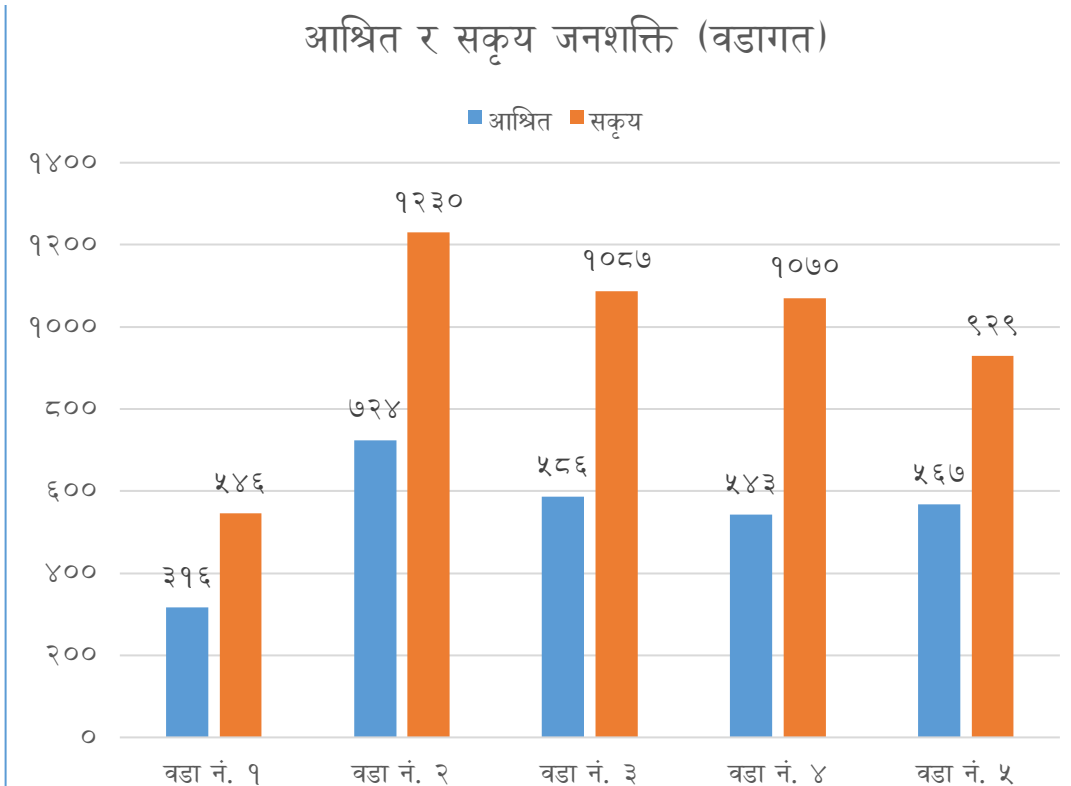
वडा नं	आश्रित जनशक्ति			सकृय जनशक्ति
	०-१४	६०- माथी	जम्मा	
				१५-६०
१	२१०	१०६	३१६	५४६
२	५३८	१८६	७२४	१२३०
३	४४८	१३८	५८६	१०८७
४	४२३	१२०	५४३	१०७०
५	४०४	१६३	५६७	९२९
जम्मा	२०२३	७१३	२७३६	४८६२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ३-८

चार्ट नं. ३-७

भाग ४: सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्था

४.१ जातजाति

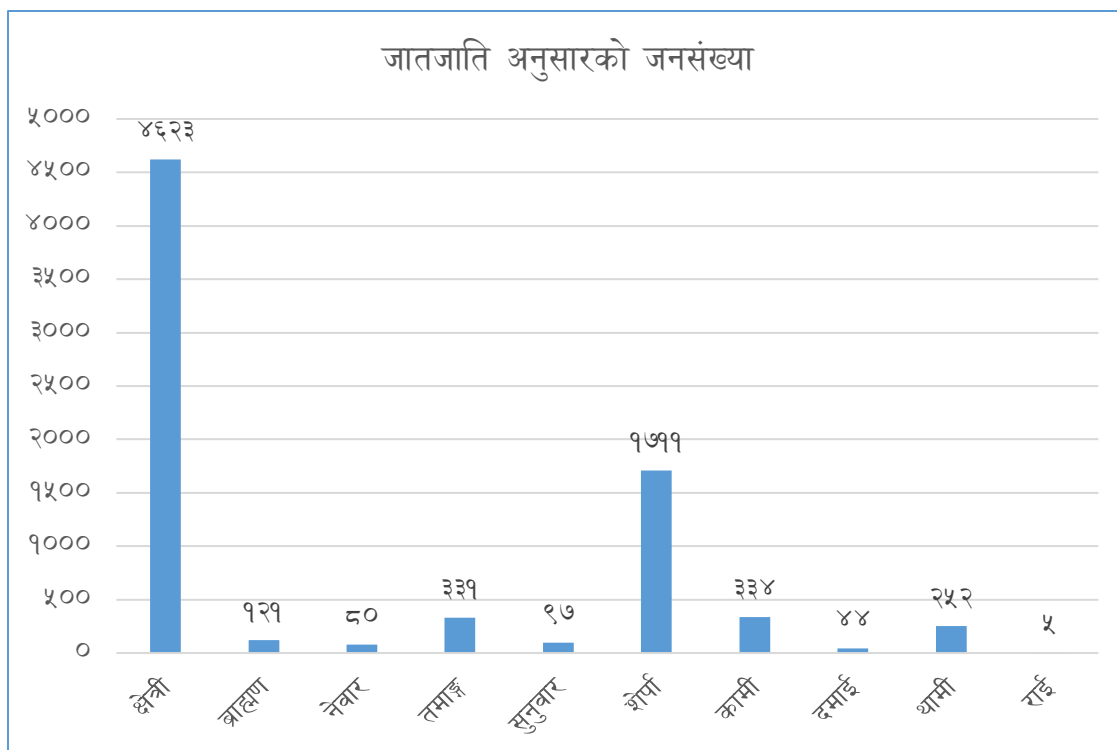
जातीय विविधताले समिश्रित यस गाउँपालिकामा मुख्यतः क्षेत्री, बाहुन, शेर्पा, तामाङ्ग, कामी, सुनुवार, दमाई, थामी र राई जातीहरूको बसोबास रहेको छ । जातीय विभाजन तालिका नं. ४-१, र चार्ट नं. ४-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४-१

जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
क्षेत्री	४६२३	६०.८४
ब्राह्मण	१२१	१.५९
नेवार	८०	१.०५
तामाङ्ग	३३१	४.३६
सुनुवार	९७	१.२८
शेर्पा	१७११	२२.५२
कामी	३३४	४.४०
दमाई	४४	०.५८
थामी	२५२	३.३२
राई	५	०.०७

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ४-१

४.१.१ वडागत जातजाति विभाजन

तालिका नं. ४-२

वडा नं.	जातजातिहरू									
	क्षेत्री	ब्राह्मण	नेवार	तमाङ्ग	सुनुवार	शेर्पा	कामी	दमाई	थामी	राई
१	७८	१२	०	०	०	७४२	२४	६	०	०
२	१४४५	८५	०	१९०	९७	४६	७३	१८	०	०
३	१३८१	७	७	०	०	१०८	१५०	२०	०	०
४	१२६१	९	६२	०	०	१००	२९	०	६	५
५	४५८	८	११	१४१	०	७१५	५८	०	२४६	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.२ धर्म अनुसार गाउँपालिकाको जनसंख्या तथा परिवार संख्या

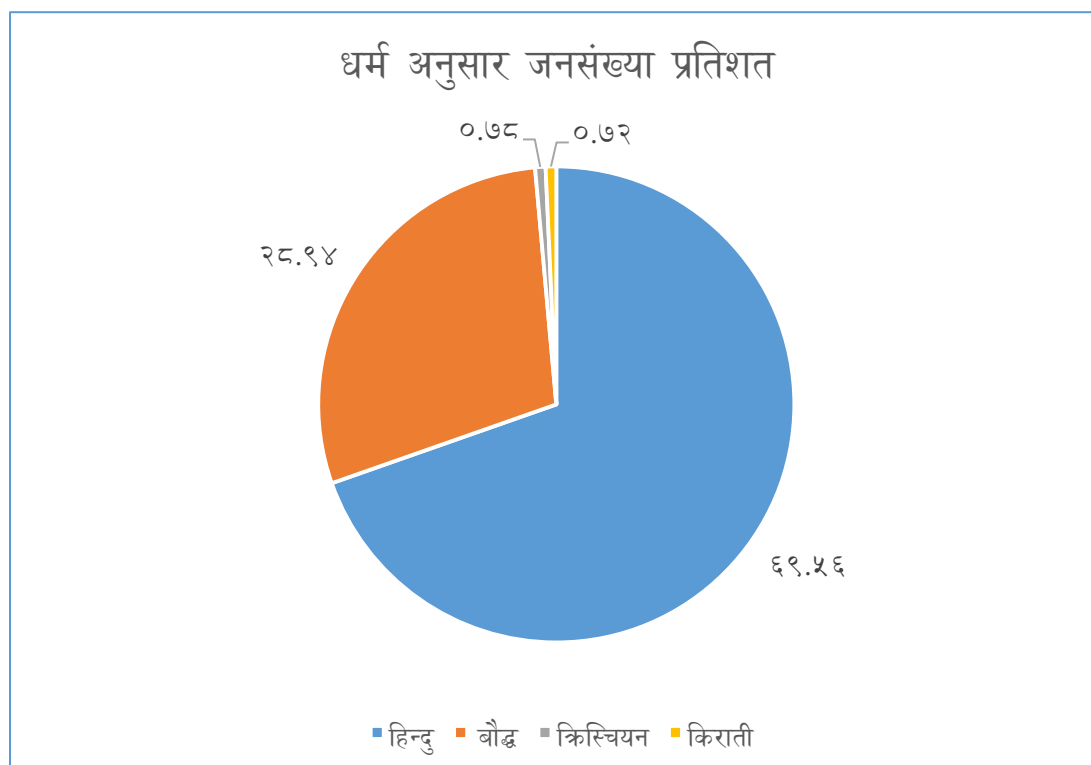
यस गाउँपालिकामा मुख्य धर्महरू हिन्दु, बौद्ध, क्रिस्चियन र किराती रहेका छन् । धर्मअनुसारको जनसंख्या तथा परिवार वितरण तालिका नं. ४-३ र चार्ट नं. ४-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४-३

धर्म	परिवार संख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
हिन्दु	९२८	६८.६४	५२८५	६९.५६
बौद्ध	४०६	३०.०३	२१९९	२८.९४
क्रिस्चियन	९	०.६६	५९	०.७८
किराती	९	०.६६	५५	०.७२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ४-२

४.२.१ घरधुरी अनुसार वडाको धार्मिक विवरण

तालिका नं. ४-४

वडा नं.	धर्म अनुसार परिवार संख्या			
	हिन्दु	बौद्ध	क्रिस्चियन	किराती
१	१९	१३२	०	०
२	२६९	५१	२	०
३	२८६	१९	१	०
४	२५३	१७	३	०
५	१०१	१८७	३	९

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.२.२ जनसंख्या अनुसार वडाको धार्मिक विभाजन

तालिका नं. ४-५

वडा नं.	धर्म अनुसार जनसंख्या			
	हिन्दु	बौद्ध	क्रिस्चियन	किराती
१	११४	७४८	०	०
२	१७०९	२३६	९	०
३	१५५३	११०	१०	०
४	१३५१	९५	२६	०
५	५५८	१०१०	१४	५५

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.३ मातृभाषा

नेपाल एक बहुभाषिक देश हो, तथ्यांकअनुसार नेपालमा १ सय २३ भाषा रहेको प्रतिवेदनहरूमा पाईन्छ । लिखु पिके गाउँपालिकामा भाषिक विविधता रहेको छ । मातृभाषाको रूपमा बोलिने भाषाहरूको तथ्यांकलाई परिवार संख्या एवम् उक्त भाषा बोल्ने मानिसहरूको संख्या लाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

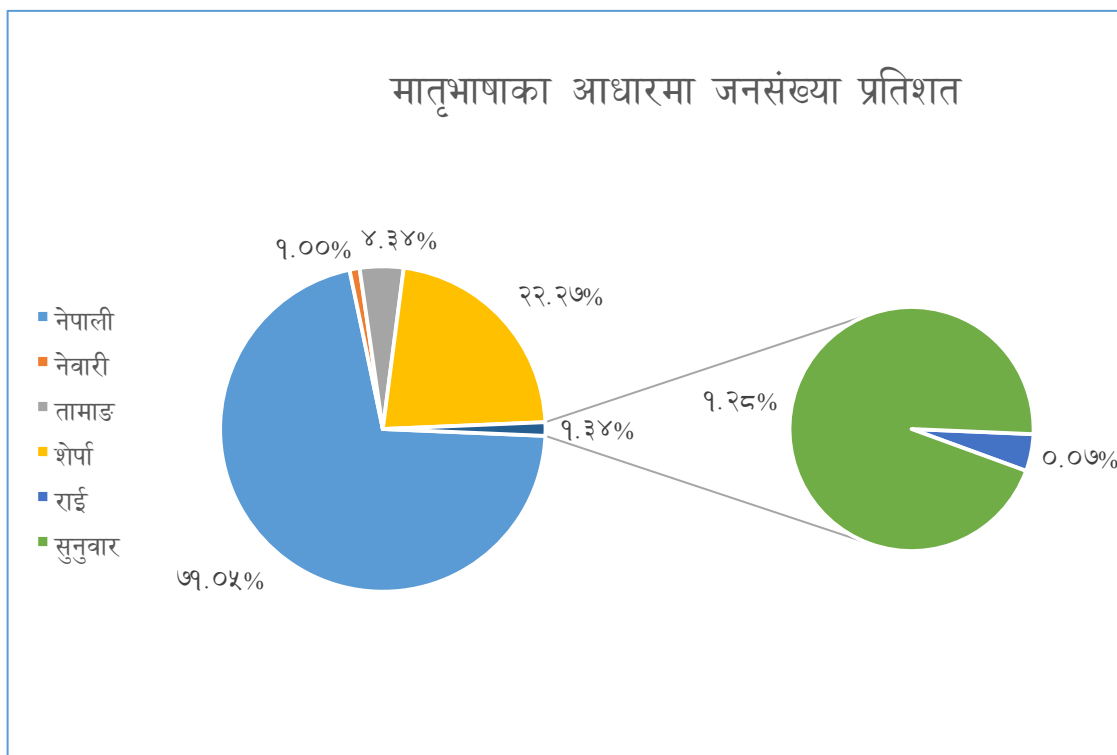

तालिका नं. ४-६

मातृभाषा	परिवार संख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
नेपाली	९५५	७०.६४	५३९८	७१.०५
नेवारी	१४	१.०४	७६	१.००
तामाङ्ग	७१	५.२५	३३०	४.३४
शेर्पा	२९८	२२.०४	१६९२	२२.२७
राई	१	०.०७	५	०.०७
सुनुवार	१३	०.९६	९७	१.२८

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ४-३

४.३.१ मातृभाषाका आधारमा वडागत परिवा संख्या तथा जनसंख्या विभाजन

तालिका नं. ४-७

वडा नं.	विवरण संख्यामा	मातृभाषाका					
		नेपाली	नेवारी	तामाङ	शेर्पा	राई	सुनुवार
१	परिवार	१९	१	३	१२८	०	०
	जनसंख्या	९५	७	१९	७४१	०	०
२	परिवार	२५८	०	४१	१०	०	१३
	जनसंख्या	१६२१	०	१९०	४६	०	९७
३	परिवार	२८७	२	०	१७	०	०
	जनसंख्या	१५५८	७	०	१०८	०	०
४	परिवार	२४३	११	०	१८	१	०
	जनसंख्या	१३०५	६२	०	१००	५	०
५	परिवार	१४८	०	२७	१२५	०	०
	जनसंख्या	८१९	०	१२१	६९७	०	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.४ जेष्ठ नागरिक विवरण

तालिका नं. ४-८

वडा नं.	जेष्ठ नागरिक (अन्य)			जेष्ठ नागरिक(दलित)		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	३१	२३	५४	१	२	३
२	५०	४२	९२	२	१	३
३	३६	३३	६९	४	८	१२
४	३०	१७	४७	२	२	४
५	३१	१६	४७	२	२	४
जम्मा	१७८	१३१	३०९	११	१५	२६

स्रोत: लिखु पिके गापा

४.५ एकल महिला तथा विधवाको विवरण

तालिका नं. ४-९

वडा नं.	एकल महिला संख्या	विधवा संख्या	जम्मा
१	७	२३	३०
२	४	२८	३२
३	०	३१	३१
४	०	२८	२८
५	०	२३	२३
जम्मा	११	१३३	१४४

स्रोत: लिखु पिके गापा

४.६ अपांगताको विवरण

तालिका नं. ४-१०

वडा नं.	पूर्ण अशक्त अपांगता (रातो रंगको कार्ड)		अति अशक्त अपांगता (निलो रंगको कार्ड)		मध्यम अपांगता (पहेलो रंगको कार्ड)		सामान्य अपांगता (सेतो रंगको कार्ड)	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	१	०	३	४	२	०	०	४
२	०	२	१	३	०	३	१	१
३	०	०	३	५	०	०	०	०
४	०	३	२	१	०	१	२	०
५	१	३	१	१	३	२	३	४

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

४.७ सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरुको संख्या

तालिका नं. ४-११

वडा नं.	जेष्ठ नागरिक (अन्य)			जेष्ठ नागरिक (दलित)			एक ल महिला	विधवा	पूर्ण असक्त अपाङ्ग			आंशिक असक्त अपाङ्ग			बालबालिका			कुलजम्मा
	म	पू	ज	म	पू	ज			म	पू	ज	म	पू	ज	म	पू	ज	
१	३१	२३	५४	०	०	०	७	२३	१	३	४	७	२	१	३	९५		
२	५०	४२	९२	०	०	०	४	२८	०	१	३	४	२	२	४	१३४		
३	३६	३३	६९	४	८	१२	०	३१	०	३	५	८	३	९	१७	१३७		
४	३०	१७	४७	२	२	४	०	२८	०	३	१	३	०	२	२	८७		
५	३१	१६	४७	२	२	४	०	२३	१	३	१	२	२	०	२	८२		
जम्मा	१७८	१३१	३०९	८	१२	२०	११	१३३	२	८	१०	२४	१४	१४	२८	५३५		

४.८ स्थानीय मेला चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरु

विविध जातजातिको बसोबास रहेको यस गाउँपालिकामा स्थानीय चाडपर्व तथा मेलाहरुमा समेत विविधता रहेको छ । यस गाउँपालिकामा रहेका जातजातिहरुले मनाउने चाडपर्व एवं जात्राहरुको सूची यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका नं. ४-१२

क्र. सं.	चाडपर्व/मेला/ जात्रा	मनाइने महिना	तिथि	मनाउने जातजाति
१	कर्कट सक्रान्ती	श्रावण	श्रावण १ गते	हिन्दु धर्मावलम्बी
२	रक्षा बन्धन	श्रावण/भाद्र	श्रावण शुक्ल पुर्णिमा	हिन्दु धर्मावलम्बी
३	हरितालिका तीज	भाद्र/असोज	भाद्र शुक्ल तृतीय	हिन्दु धर्मावलम्बी
४	कृष्णाष्टमी	भाद्र/असोज	भाद्र कृष्ण अष्टमी	हिन्दु धर्मावलम्बी
५	दशैं	असोज/कार्तिक	आश्विन शुक्ल दशमी	हिन्दु धर्मावलम्बी
६	तिहार	कार्तिक/मङ्सिर	कार्तिक शुक्ल द्वितीय	हिन्दु/बौद्ध
७	हरिबोधनी एकादशी	कार्तिक/मङ्सिर	कार्तिक शुक्ल एकादशी	हिन्दु धर्मावलम्बी
८	बाला चतुर्दशी	मङ्सिर	चतुर्दशी	हिन्दु धर्मावलम्बी
९	मकर सक्रान्ति	माघ	मकरसक्रान्ति १ गते	हिन्दु धर्मावलम्बी
१०	सोनाम ल्होसार	माघ/ फाल्गुण	माघ शुक्ल प्रतिपदा	तामाङ्ग जाति
११	ग्याल्पो ल्होसार	फाल्गुण	फाल्गुण शुक्ल प्रतिपदा	शेर्पा जाति
१२	श्रीपंचमी	माघ/फाल्गुण	पंचमी	हिन्दु धर्मावलम्बी
१३	रामनवमी	चैत्र	नवमी	हिन्दु धर्मावलम्बी
१४	दुम्जी	चैत्र	प्रतिपदा	शेर्पा जाति
१५	नयाँ वर्ष	बैसाख	१ गते	हिन्दु/बौद्ध
१६	बुद्ध जयन्ती	बैसाख	बैसाख शुक्ल पुर्णिमा	बौद्ध धर्मावलम्बी
१७	चण्डी	बैशाख	बैसाख शुक्ल पुर्णिमा	(सुनुवार जाती)

१८	ड्युङ्ने पर्व	जेष्ठ	जेष्ठ शुक्ल पुर्णिमा	शेर्पा
१९	उभौली पर्व	जेष्ठ	चण्डी पुर्णिमा	थामी, राई, सुनुवार
२०	निउनी (सकधावा)	जेष्ठ		शेर्पा जाति
२१	असार छेची	असार		शेर्पा जाति
२२	यार्जेङ्ग	श्रावण		शेर्पा जाति
२३	किन्जा जात्रा	श्रावण/भाद्र	श्रावण शुक्ल पुर्णिमा	सबै
२४	यारज्याङ्ग पुजा	श्रावण/भाद्र	श्रावण शुक्ल प्रतिपदा	शेर्पा जाति
२५	डुकपा छेची	श्रावण/भाद्र	श्रावण शुक्ल पुर्णिमा	शेर्पा जाति
२६	दशिनी पर्व	असोज	भाद्र शुक्ल पुर्णिमा	शेर्पा जाति
२७	कुर्वा पर्व	कार्तिक/मङ्सिर	कार्तिक शुक्ल पुर्णिमा	शेर्पा जाति
२८	ठेकलरे जात्रा	मङ्सिर	मङ्सिर शुक्ल पुर्णिमा	सबै
२९	म्यारमा जात्रा	मङ्सिर	मङ्सिर शुक्ल पुर्णिमा	सबै
३०	उधौली पर्व	मङ्सिर	धन्नी पुर्णिमा	थामी, राई, सुनुवार
३१	राके मेला	श्रावण		
३२	गौरा पर्व	भाद्र	भाद्र शुक्ल षष्ठी- अष्टमी	क्षेत्री जाति
३३	देवाली पूजा	बैशाख (प्रत्येक ३/३ वर्षमा)	बैशाख शुक्ल पुर्णिमा	क्षेत्री, ब्राह्मण

स्रोत: लिखु पिके गापा

भाग ५: आर्थिक अवस्था

यस गाउँपालिकाको बासिन्दाहरूको आर्थिक पक्षहरूको अवस्था तथ्यांकीय रूपमा यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१ औसत पारिवारिक मासिक आम्दानी

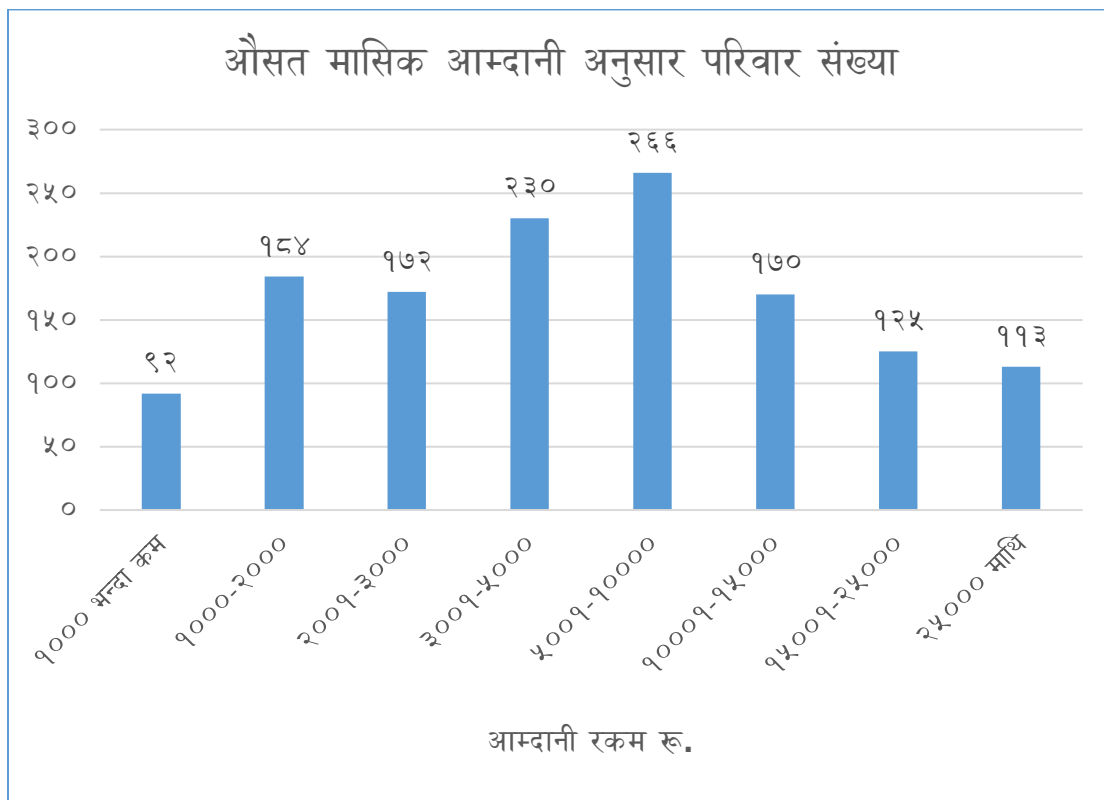
यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने परिवारहरूलाई औसत मासिक आम्दानीका आधारमा तालिका नं. ५-१ मा राकिएको छ ।

तालिका नं. ५-१

औसत पारिवारिक मासिक आम्दानी	परिवार संख्या	प्रतिशत
१००० भन्दा कम	९२	६.८१
१०००-२०००	१८४	१३.६१
२००१-३०००	१७२	१२.७२
३००१-५०००	२३०	१७.०१
५००१-१००००	२६६	१९.६७
१०००१-१५०००	१७०	१२.५७
१५००१-२५०००	१२५	९.२५
२५००० माथि	११३	८.३६

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ५-१

५.१.१ वडाअनुसार औसत पारिवारिक मासिक आम्दानीको विभाजन

तालिका नं. ५-२

वडा नं.	१००० भन्दा कम	१००० - २०००	२००१ - ३०००	३००१ - ४०००	४००१ - ५०००	५००१ - ७५००	७५००१ - १००००	२५ हजार माथि
१	८	१२	८	१९	४२	३४	१४	१४
२	४७	४१	३२	६६	५५	४०	२१	२०
३	११	१४	४०	७३	७२	३१	२७	३८
४	९	१२	१०	२९	६४	५४	५५	४०
५	१७	१०५	८२	४३	३३	११	८	१

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

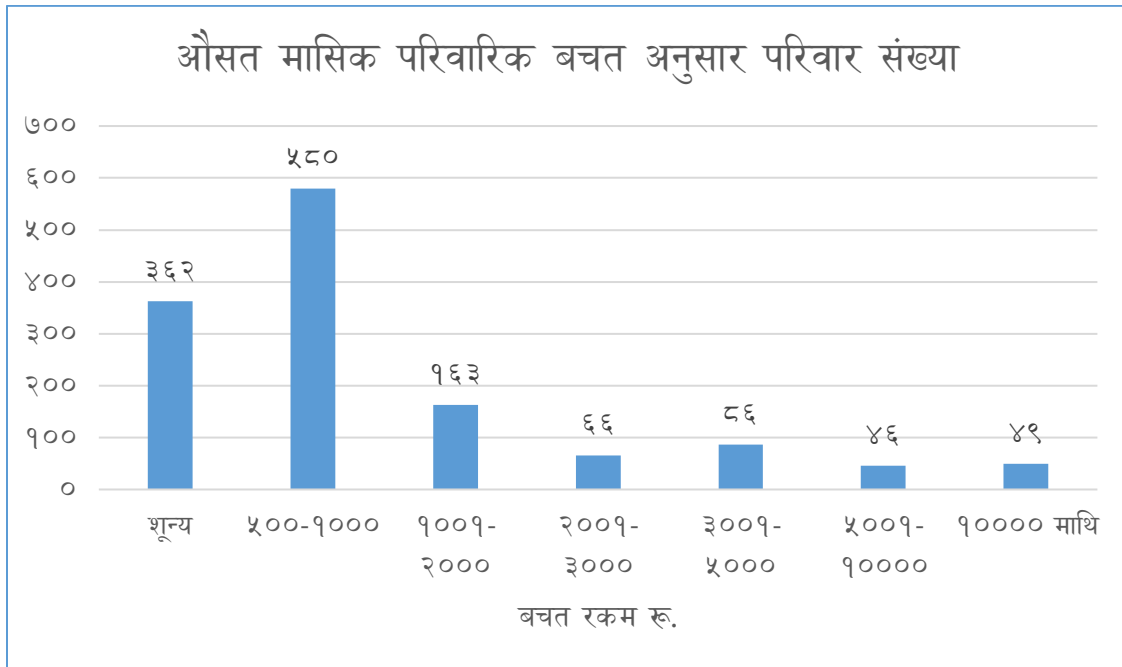
५.२ औसत पारिवारिक मासिक बचत (घरधुरी अनुसार)

तालिका नं. ५-३

औसत पारिवारिक मासिक आमदानी	परिवार संख्या	प्रतिशत
शून्य	३६२	२६.७७
५००-१०००	५८०	४२.९१
१००१-२०००	१६३	१२.०५
२००१-३०००	६६	४.८८
३००१-५०००	८६	६.३६
५००१-१००००	४६	३.४१
१०००० माथि	४९	३.६२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ५-२

५.२.१ वडाअनुसार औसत पारिवारिक मासिक बचतको विवरण

तालिका नं. ५-४

वडा नं.	औसत पारिवारिक मासिक आम्दानी						
	शून्य	५००-१०००	१००१-२०००	२००१-३०००	३००१-५०००	५००१-१००००	१०००० माथि
१	८८	३८	१६	३	४	१	१
२	६८	१४५	५७	१८	१९	८	७
३	३५	१३४	४८	२८	२४	१८	१९
४	६७	९१	२२	१५	३७	१९	२२
५	१०४	१७२	२०	२	२	०	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

५.३ मुख्य पेशा अनुसार घरधुरी अवस्था

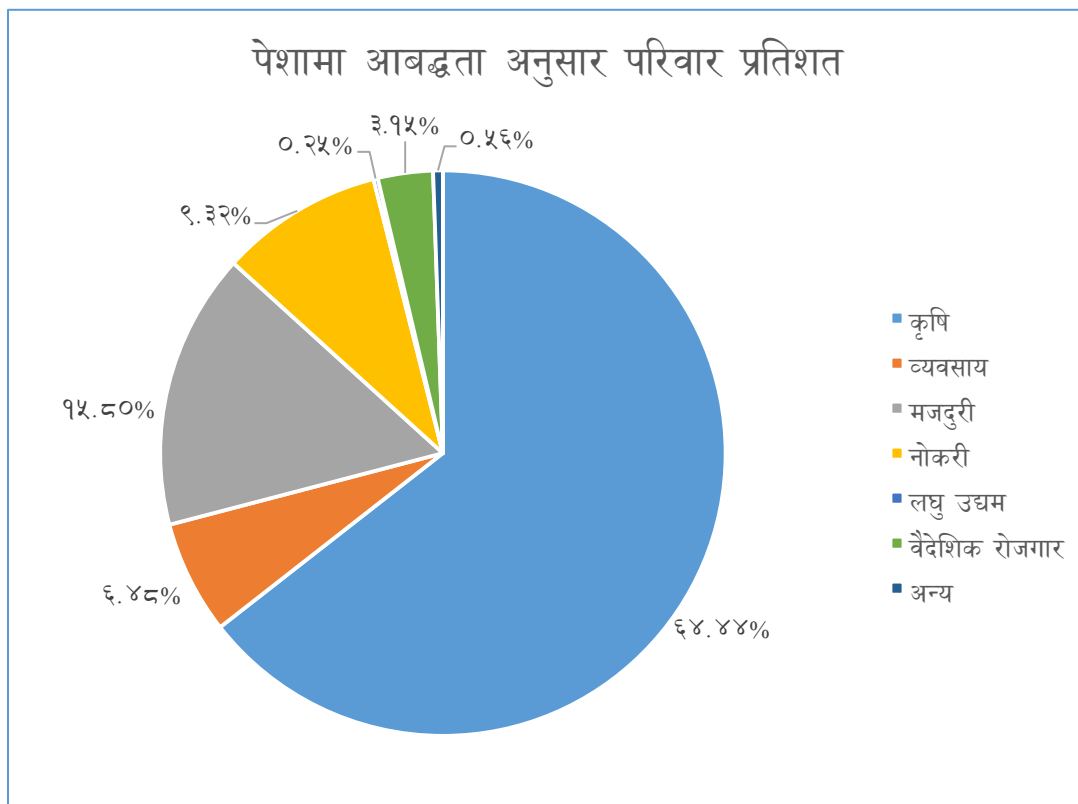
पेशा व्यवसायमा संलग्न परिवारको अवस्थालाई निम्नानुसार तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५-५

क्र.सं.	पेशा/व्यवसाय	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	कृषि	१०४४	६४.४४
२	व्यवसाय	१०५	६.४८
३	मजदुरी	२५६	१५.८०
४	नोकरी	१५१	९.३२
५	लघु उद्यम	४	०.२५
६	वैदेशिक रोजगार	५१	३.१५
७	अन्य	९	०.५६

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ५-३

५.३.१ वडा अनुसारको विभाजन (पेशागत रूपमा घरधुरी विवरण)

तालिका नं. ५-६

वडा नं.	कृषि	व्यवसाय	मजदुरी	नोकरी	लघु उद्यम	वैदेशिक रोजगार	अन्य
१	१४३	११	८३	२	०	१३	५
२	१५३	२९	६६	६०	०	११	३
३	२५३	१४	७	२४	१	६	१
४	२३९	२१	९८	५६	२	१९	०
५	२५६	३०	२	९	१	२	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

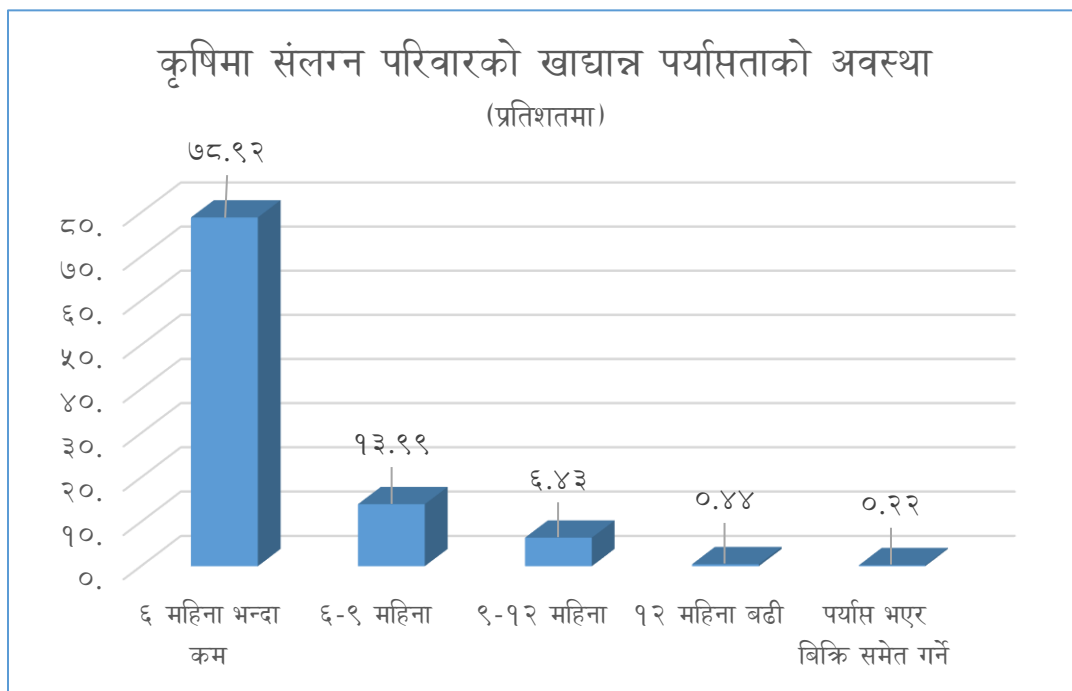
५.३.२ कृषिमा निर्भर घरपरिवारको खाद्यान्नले पुग्ने अवस्था

तालिका नं. ५-७

क्र.सं.	खाद्यान्न निर्भरताको अवस्था	परिवारसंख्या	प्रतिशत
१	६ महिना भन्दा कम	१०३७	७८.९२
२	६-९ महिना	१८९	१३.९९
३	९-१२ महिना	८७	६.४३
४	१२ महिना बढी	६	०.४४
५	पर्याप्त भएर बिक्रि समेत गर्ने	३	०.२२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ५-४

५.३.३ वडा अनुसार कृषिमा निर्भर घरपरिवारको खाद्यान्नले पुग्ने अवस्था

तालिका नं. ५-८

वडा नं.	खाद्यान्न निर्भरताको अवस्था				
	६ महिना भन्दा कम	६-९ महिना	९-१२ महिना	१२ महिना बढी	पर्याप्त भएर बिक्रि समेत गर्ने
१	१४७	३	०	०	१
२	२८५	३५	२	०	०
३	२६१	३७	८	०	
४	२१८	५२	०	१	२
५	१५६	६२	७७	५	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

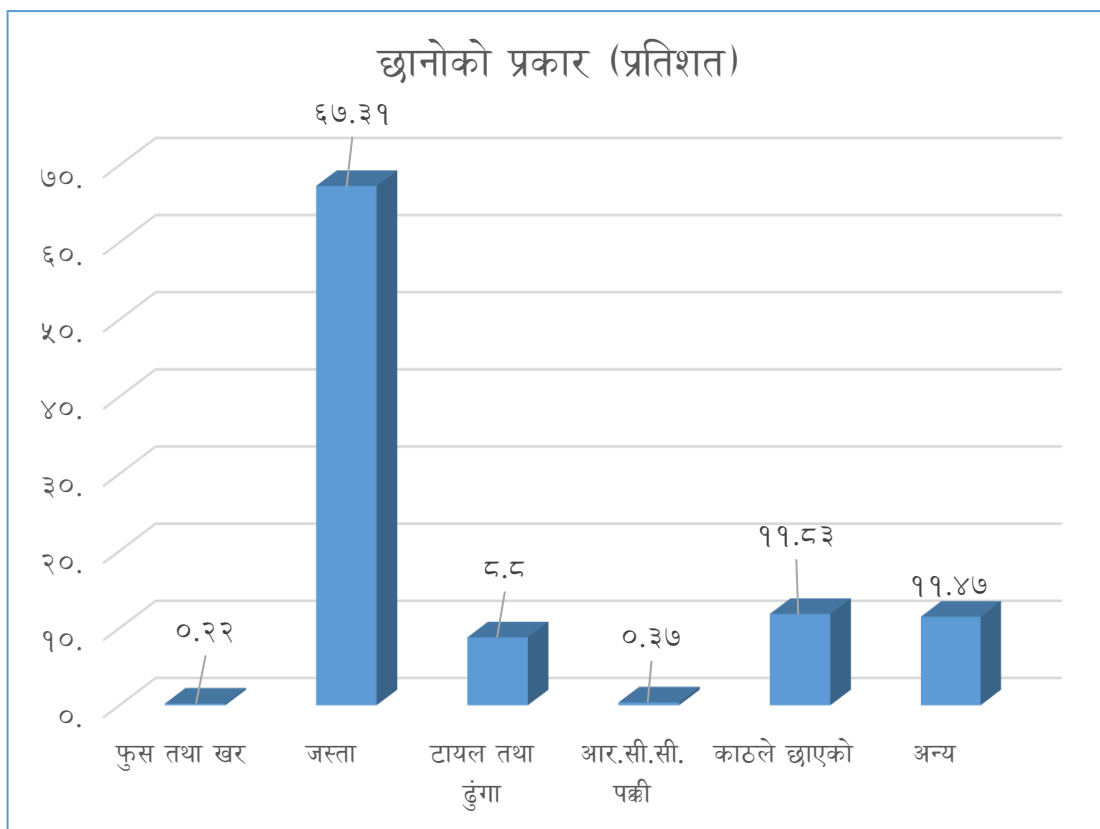
५.४ छानोको आधारमा घरको अवस्था

तालिका नं. ५-९

क्र.सं.	छानोको प्रकार	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	फुस तथा खर	३	०.२२
२	जस्ता	९१०	६७.३१
३	टायल तथा ढुंगा	११९	८.८०
४	आर.सी.सी. पक्की	५	०.३७
५	काठले छाएको	१६०	११.८३
६	अन्य	१५५	११.४७

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ५-५

५.४.१ वडा अनुसार छानोको प्रकार

तालिका नं. ५-१०

वडा नं.	छानोको प्रकार अनुसार घरधुरी					
	फुस तथा खर	जस्ता	टायल तथा ढुंगा	आर.सी.सी. पक्की	काठले छाएको	अन्य
१	०	८४	२	०	४२	२३
२	०	१५३	८५	१	५३	३०
३	१	२४७	११	१	१	४५
४	०	२२७	१७	३	४	२२
५	२	१९९	४	०	६०	३५

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

५.५ घर परिवार बसोबास

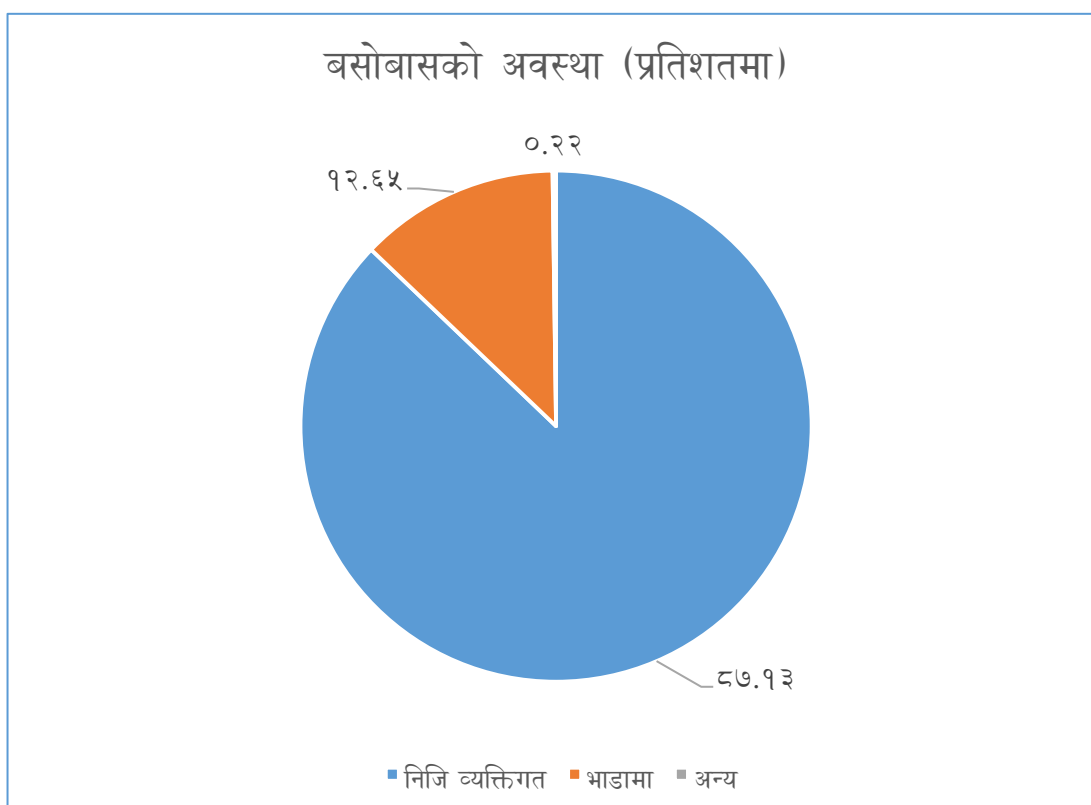
यस गाउँपालिकामा रहेका परिवारहरुको बसोबासलाई निम्न अनुसार विभाजन गरिएको छ।

तालिका नं. ५-११

क्र.सं.	बसोबास अवस्था	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	निजि व्यक्तिगत	११७८	८७.१३
२	भाडामा	१७१	१२.६५
३	अन्य	३	०.२२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ५-६

५.५.१ वडा अनुसार बसोबासको अवस्था

तालिका नं. ५-१२

वडा नं.	निजी	भाडामा	अन्य
१	१२८	२२	१
२	२९७	२५	०
३	२३०	७५	१
४	२५०	२२	१
५	२७३	२७	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

५.६ घरपरिवारको जग्गा जमिन

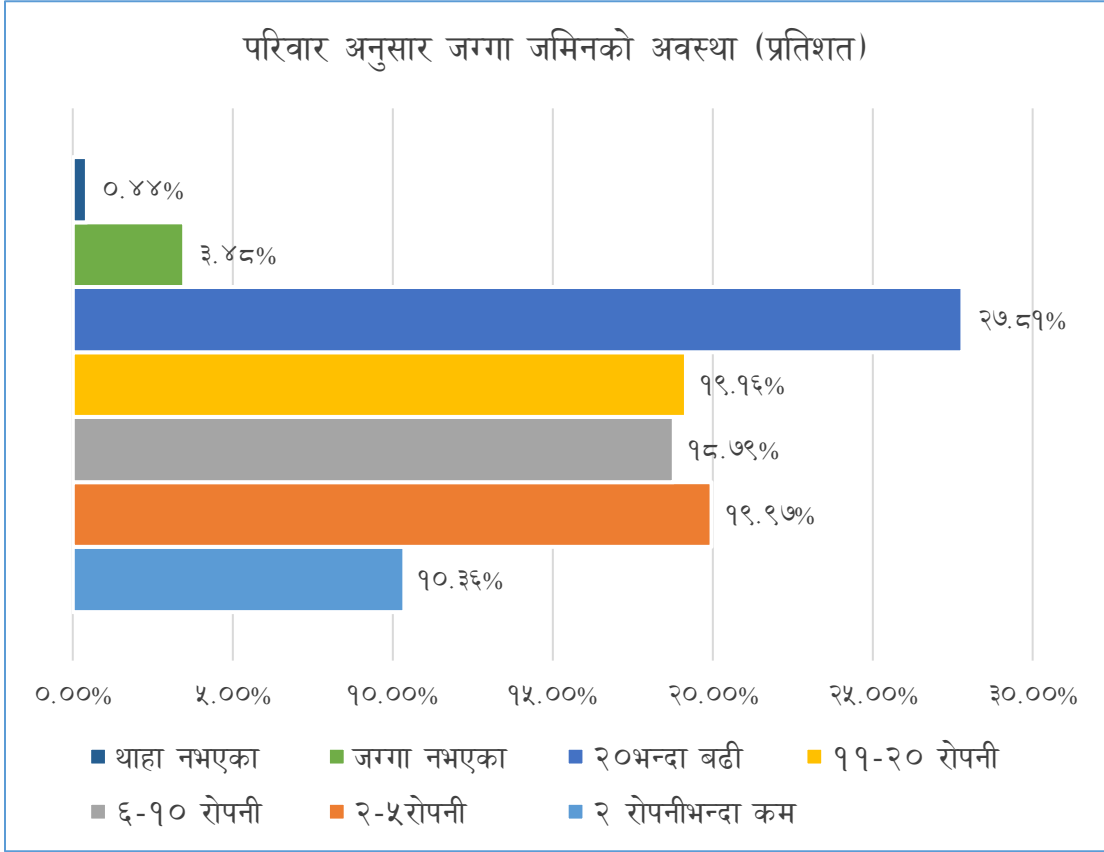
तालिका नं. ५-१३

क्र.सं.	जग्गाजमिन	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	२ रोपनीभन्दा कम	१४०	१०.३६
२	२-५ रोपनी	२७०	१९.९७
३	६-१० रोपनी	२५४	१८.७९
४	११-२० रोपनी	२५९	१९.१६
५	२०भन्दा बढी	३७६	२७.८१
६	जग्गा नभएका	४७	३.४८
७	थाहा नभएका	६	०.४४

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ५-७

५.६.१ वडा अनुसार परिवारको जग्गा जमिनको अवस्था

तालिका नं. ५-१४

वडा नं.	परिवारको नाममा रहेको जग्गा जमिन						
	२ रोपनी भन्दा कम	२-५ रोपनी	६-१० रोपनी	११-२० रोपनी	२० भन्दा बढी	जग्गा नभएका	थाहा नभएका
१	०	११	२२	६०	४४	१४	०
२	४५	६९	७३	६४	६९	२	०
३	६४	८८	७२	३९	३९	४	०

४	१६	६४	५१	७०	६७	४	१
५	१५	३८	३६	२६	१५७	२३	५

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

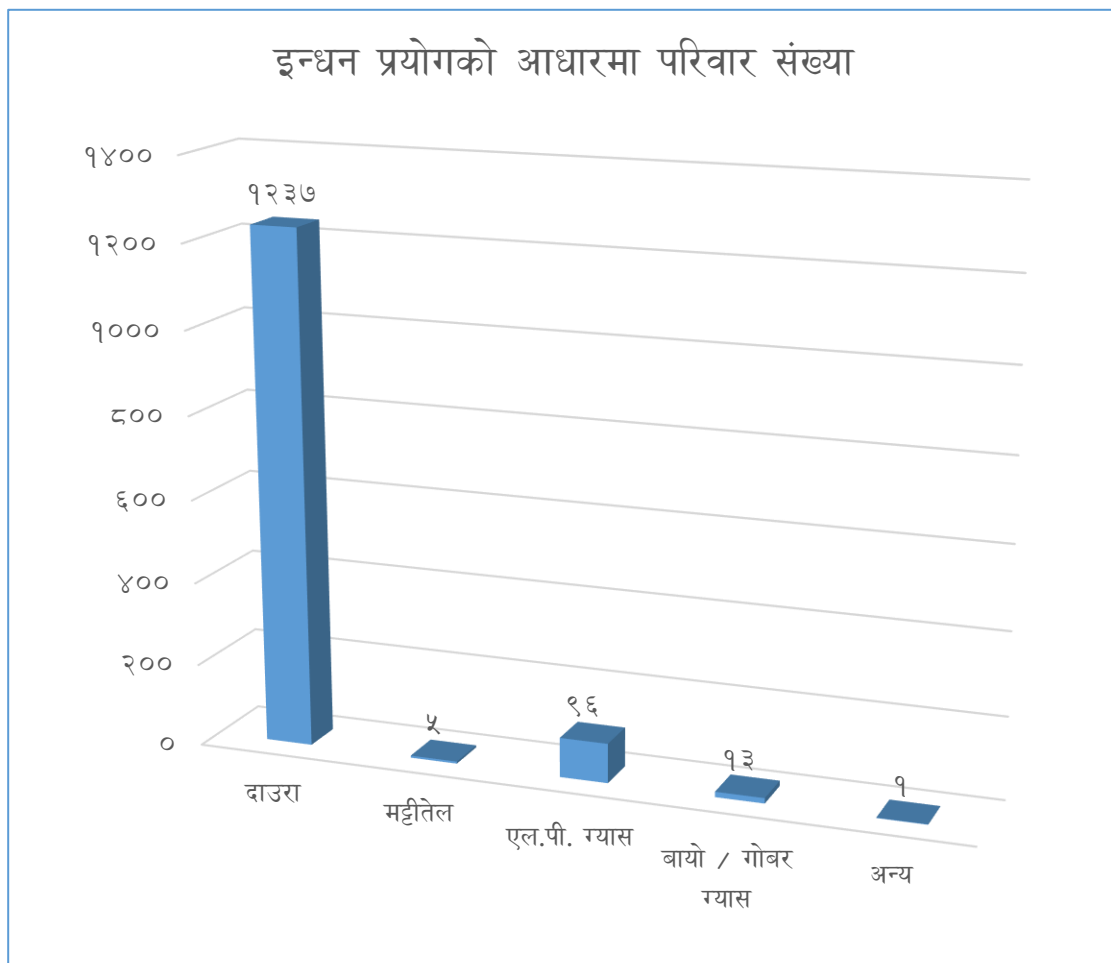
५.७ इन्धनको स्रोत उपभोगको आधारमा परिवारसंख्या

तालिका नं. ५-१५

क्र.सं.	इन्धनको स्रोत	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	दाउरा	१२३७	९१.४९
२	मट्टीतेल	५	०.३७
३	एल.पी. ग्यास	९६	७.१०
४	बायो / गोबर ग्यास	१३	०.९६
५	अन्य	१	०.०७४

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाई नं. ५-८

५.७.१ वडाअनुसार इन्धन प्रयोगको अवस्था

तालिका नं. ५-१६

वडा नं.	दाउरा	मट्टीतेल	एल.पी. ग्यास	बायो-गोबर ग्यास	अन्य
१	१५०	०	१	०	०
२	२९२	०	२८	२	
३	२६४	१	४०	०	१
४	२६१	०	१२	०	०
५	२७०	४	१५	११	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

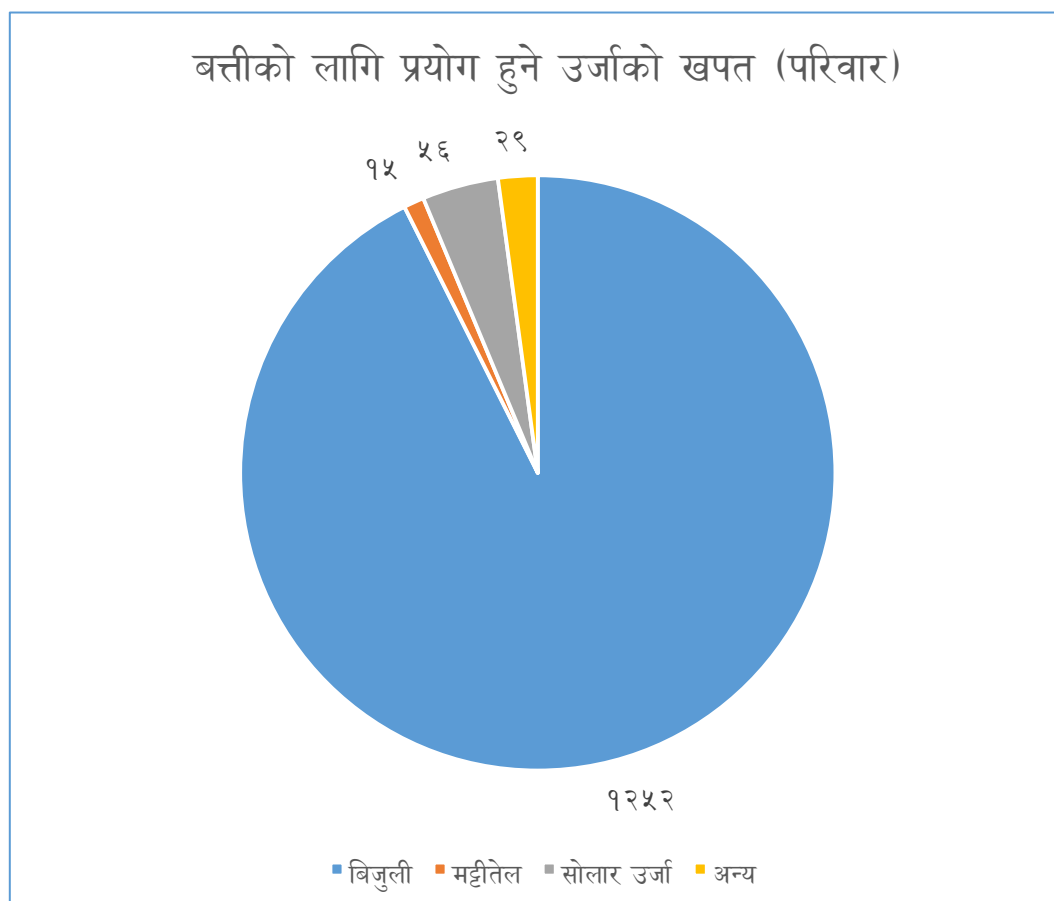
५.८ बत्ति प्रयोगको अवस्था

तालिका नं. ५-१७

क्र.सं.	बत्तिको श्रोत	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	बिजुली	१२५२	९२.६
२	मट्टीतेल	१५	१.११
३	सोलार उर्जा	५६	४.१४
४	अन्य	२९	२.१४

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ५-९

५.८.१ वडा अनुसार बत्ति प्रयोगको अवस्था

तालिका नं. ५-१८

वडा नं.	बिजुली	मट्टीतेल	सोलार उर्जा	अन्य
१	१०५	८	३१	७
२	३२१	०	१	०
३	२९८	६	०	१
४	२७१	१	०	१
५	२५७	०	२४	२०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

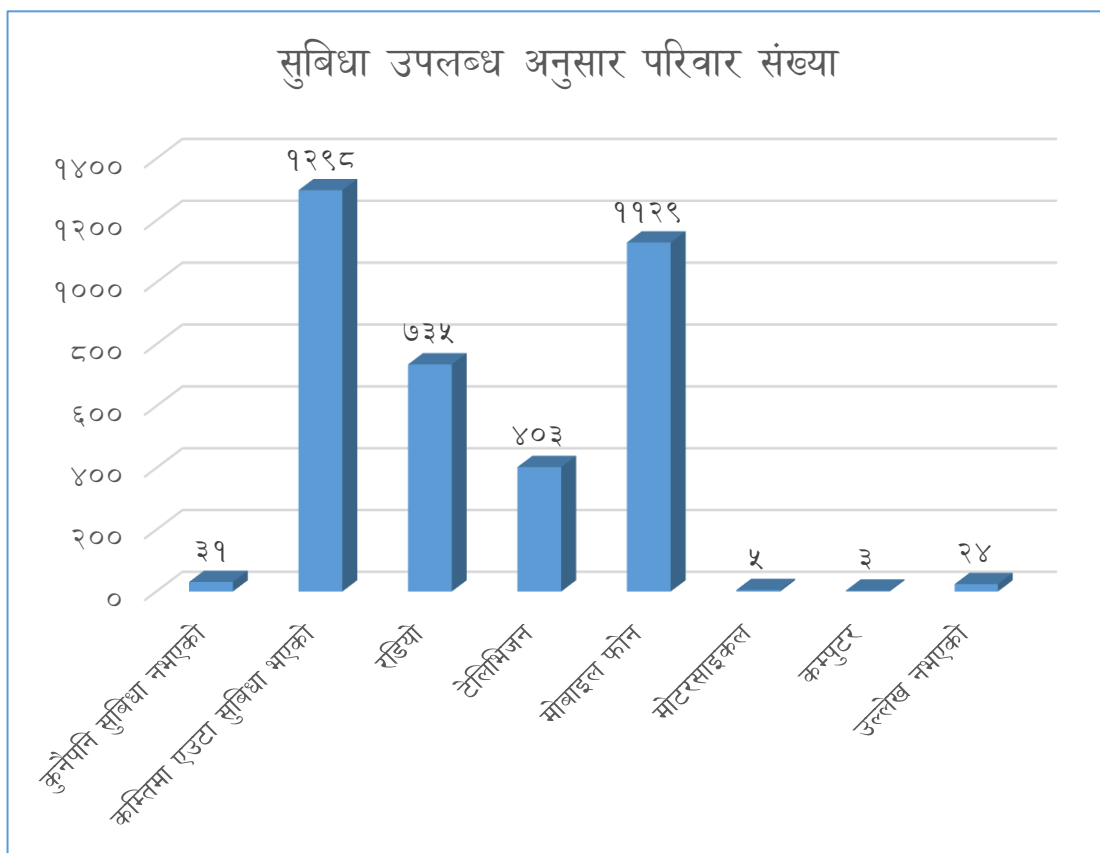
५.९ उपलब्ध सेवा सुबिधाको अवस्था

तालिका नं. ५-१९

क्र.सं.	सुबिधाहरु	परिवारसंख्या
१	कुनैपनि सुबिधा नभएको	३१
२	कम्तिमा एउटा सुबिधा भएको	१२९८
३	रडियो	७३५
४	टेलिभिजन	४०३
५	मोबाइल फोन	११२९
६	मोटरसाइकल	५
७	कम्प्युटर	३
८	उल्लेख नभएको	२४

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ५-१०

५.९.१ वडा अनुसार सेवा सुबिधा

तालिका नं. ५-२०

वडा नं.	सुबिधाको आधारमा परिवार संख्या							
	सुबिधा नभएको	कम्तिमा १ सुबिधा भएको	रडियो	टेलिभिजन	मोबाइल फोन	मोटर साइकल	कम्प्युटर	उल्लेख नभएको
१	१	१२९	१४२	४	१२९	०	०	०
२	२	३२०	२०३	८२	२६१	०	०	१२
३	१९	२८५	१०७	११३	२८५	२	०	०
४	४	२६९	८७	१२६	१५९	३	०	१२
५	५	२९५	१९६	७८	२९५	०	३	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

भाग ६: खानेपानी तथा सरसफाई

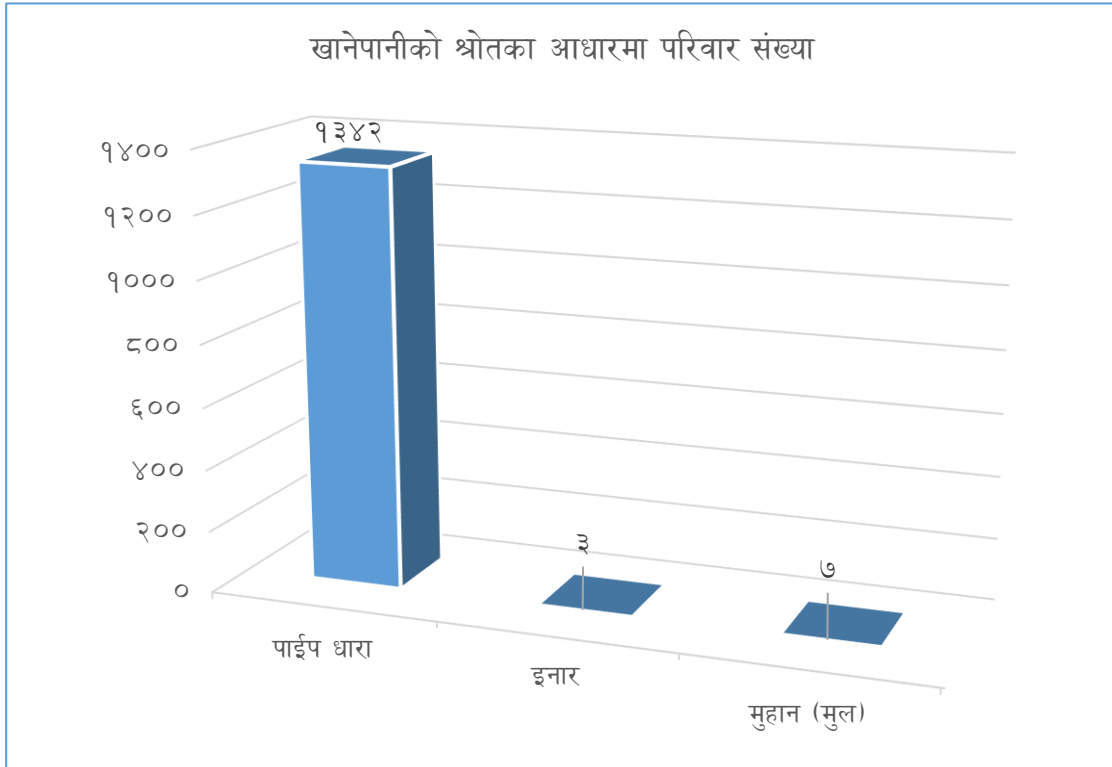
६.१ खानेपानीको श्रोतका आधारमा परिवारको वितरण

तालिका नं. ६-१

क्र.सं.	खानेपानी श्रोत	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	पाईप धारा	१३४२	९९.२६
२	इनार	३	०.२२
३	मुहान (मुल)	७	०.५२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ६-१

६.१.१ वडा अनुसार खानेपानी श्रोतका आधारमा परिवार संख्या

तालिका नं. ६-२

वडा नं.	खानेपानीको श्रोतहरू (परिवार संख्या)		
	पाईप धारा	इनार	मुहान (मुल)
१	१५१	०	०
२	३२२	०	०
३	३०३	२	१
४	२७३	०	०
५	२९३	१	६

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

६.२ फोहोरमैला व्यवस्थानमा गाउँपालिकाको अवस्था

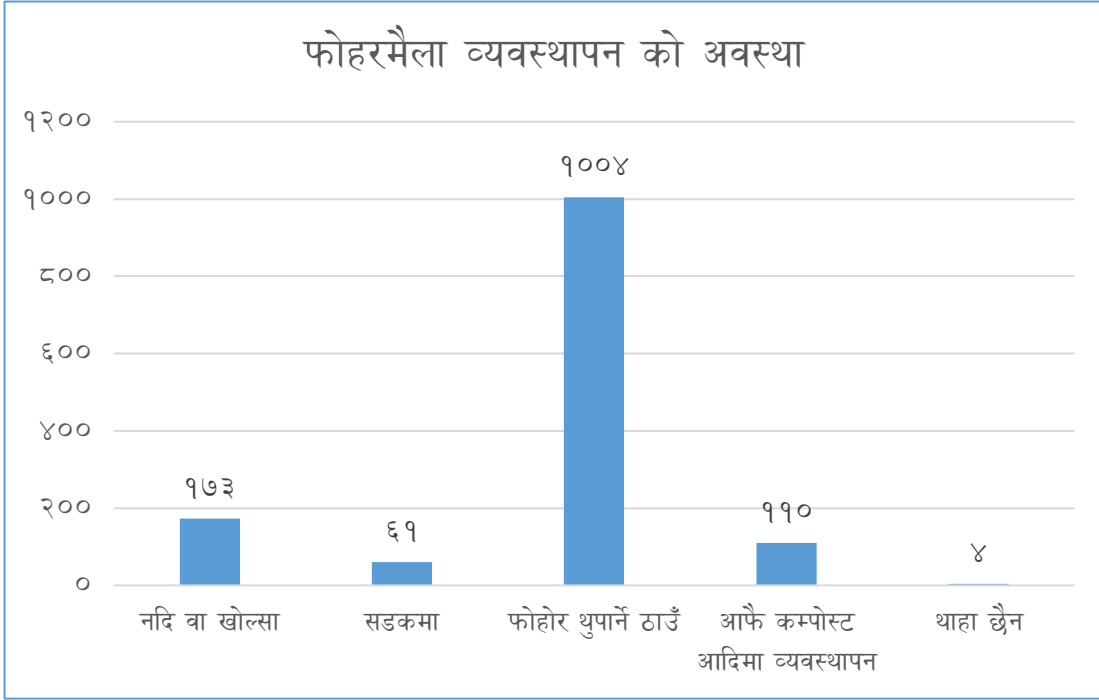
तालिका नं. ६-३

क्र.सं.	फोहर व्यवस्थापनका उपाय	परिवारसंख्या	प्रतिशत
१	नदि वा खोलसा	१७३	१२.८०
२	सडकमा	६१	४.५१
३	फोहोर थुपार्ने ठाउँ	१००४	७४.२६
४	आफै कम्पोस्ट आदिमा व्यवस्थापन	११०	८.१४
५	थाहा छैन	४	०.३०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चाट नं. ६-२

६.२.१ वडा अनुसार फोहरमैला व्यवस्थापनको अवस्था

तालिका नं. ६-४

वडा नं.	फोहरमैला व्यवस्थापन उपायहरू (परिवार संख्या)				
	नदि वा खोल्सा	सडकमा	फोहोर थुपार्ने ठाउँ	आफै कम्पोस्ट आदिमा व्यवस्थापन	थाहा छैन
१	११८	०	०	३३	०
२	२१	१२०	२३२	५६	१
३	२०	०	२८५	०	१
४	०	०	२७२	१	०
५	१४	४९	२०५	१०	२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरघुरी सर्वेक्षण २०७५

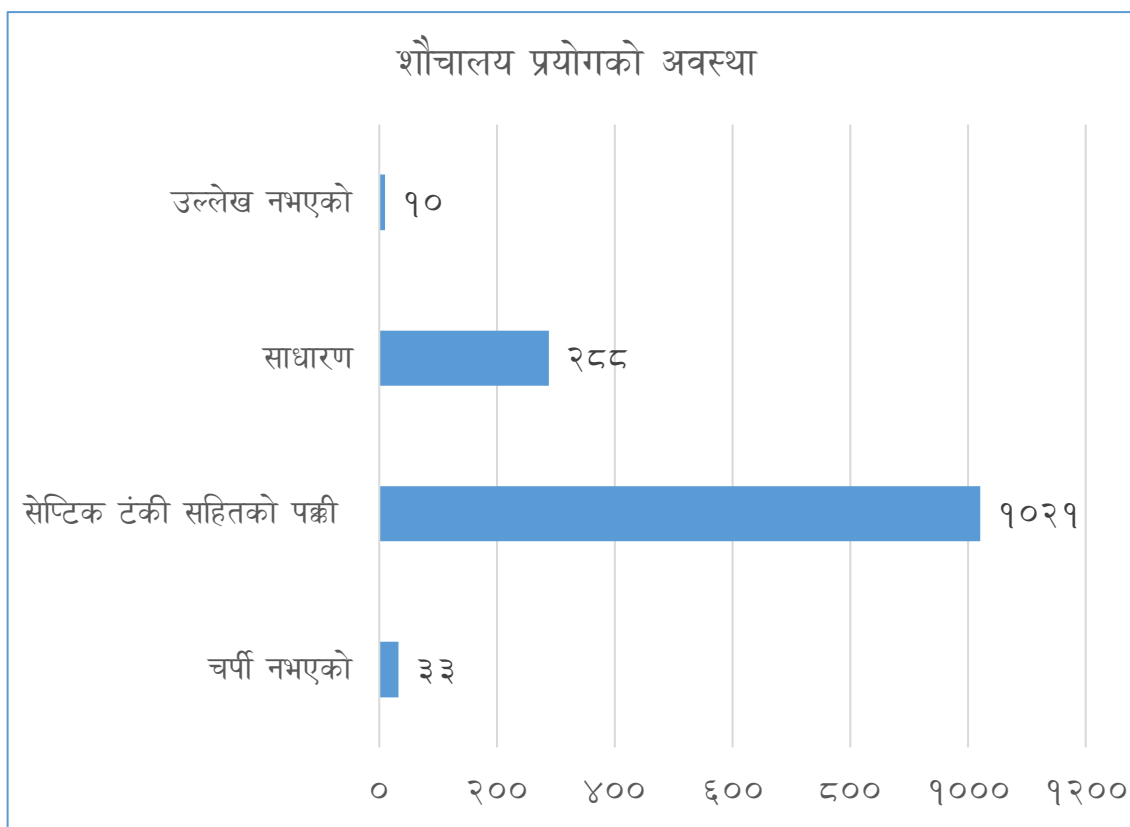
६.३ शौचालय प्रयोगको अवस्था

तालिका नं. ६-५

क्र. सं.	शौचालय प्रयोग	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नभएको	३३	२.४४
२	सेप्टिक टंकी सहितको पक्की	१०२१	७५.५२
३	साधारण	२८८	२१.३०
४	उल्लेख नभएको	१०	०.५२

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

चार्ट नं. ६-३

६.३.१ वडा अनुसार चर्पी प्रयोगको अवस्था

तालिका नं. ६-६

वडा नं.	शौचालय प्रयोगको अवस्था (परिवार संख्या)			
	चर्पी नभएको	सेप्टिक टंकी सहितको पक्की	साधारण	उल्लेख नभएको
१	५	०	१४६	०
२	०	२६६	५२	४
३	५	२९३	६	२
४	९	२३९	२१	४
५	१४	२२३	६३	०

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

भाग ७: शिक्षा तथा स्वास्थ्य

यस लिखु पिके गाउँपालिकामा रहेका बासिन्दाहरूको शैक्षिक तथा स्वास्थ्य अवस्था र पूर्वाधारहरूको तथ्यांकीय प्रस्तुती यहाँ गरिएको छ ।

७.१ साक्षरताको अवस्था

तालिका नं. ७-१

वडा नं.	प्रतिशतमा		औसतमा
	साक्षर	निरक्षर	
१	९०	१०	९२
२	८८	१२	
३	९३	७	
४	९४	६	
५	९५	५	

स्रोत: लिखु पिके गापा, घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

७.२ शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

तालिका नं. ७-२

वडा नं.	सामुदायिक विद्यालय	निजी विद्यालय	जम्मा
१	४	१	५
२	५	०	५
३	४	०	४
४	३	०	३
५	६	०	६
जम्मा	२२	१	२३

स्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय सोलुखुम्बु र लिखु पिके गापा शिक्षा शाखा

तालिका नं. ७-३

क्र.सं.	शैक्षिक संस्थाको नाम	रहेको वडा
१	श्री गोली आ.वि.	१
२	श्री लुमुकर्मा आ.वि.	१
३	श्री सेती भुमि आ.वि.	१
४	रिगेल्मी आ.वि.	१
५	प्रयोगात्मक बो. स्कुल	१
६	बुद्ध मा.वि.	२
७	कमलामाई प्रा.वि.	२
८	चण्डेश्वरी प्रा.वि.	२
९	जनचेतना प्रा.वि.	२
१०	नमुना आ.वि.	२
११	हिमगंगा मा.वि.	३
१२	मन्जुश्री आ.वि.	३
१३	सिरुवा आ.वि.	३
१४	विद्यादायी आ.वि.	३
१५	सरस्वति आ.वि.	४
१६	जनसेवा नि.मा.वि.	४
१७	सिंह सेतीदेवी आ. वि.	४
१८	चन्द्र ज्योति मा.वि.	५
१९	छिम्बु आ.वि.	५
२०	बुढा किन्जा आ.वि.	५
२१	सगरमाथा आ.वि.	५
२२	गौरीशंकर आ.वि.	५
२३	महादेव आ.वि.	५

७.३ बालविकास केन्द्रहरूको विवरण

तालिका नं. ७-४

वडा नं.	बालविकास केन्द्र संख्या	भर्ना भएका बालबालिका संख्या		जम्मा
		बालक	बालिका	
१	४	१५	२०	३५
२	४	२६	२५	५१
३	३	१३	१८	३१
४	३	१९	१९	३८
५	१	९	९	१८

स्रोत: लिखु पिके गापा शिक्षा शाखा

७.४ शैक्षिक संस्थामा शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

तालिका नं. ७-५

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात (STR)	विद्यार्थी कक्षा कोठा अनुपात (SCR)
१	श्री गोली आ.वि.	६०	६	१०:१	
२	श्री लुमुकर्मा आ.वि.	१७	३	५:१	
३	श्री सेती भुमि आ.वि.	२८	२	१४:१	
४	रिगेल्मी आ.वि.	१९	३	६:१	
५	प्रयोगात्मक बो. स्कुल	१२	२	६:१	
६	बुद्ध मा.वि.	२४८	१७	१४:१	२२:१
७	कमलामाई प्रा.वि.	९२	७	१३:१	१७:१
८	चण्डेश्वरी प्रा.वि.	४५	४	१०:१	२७:१
९	जनचेतना प्रा.वि.	१८	३	६:१	८:१
१०	नमुना आ.वि.	३१	३	१०:१	७:१

११	हिमगंगा मा.वि.	२७३	१७	१६:१	२७:१
१२	मन्जुश्री आ.वि.	५५	५	११:१	५:१
१३	सिरुवा आ.वि.	२६	१	२६:१	१२:१
१४	विद्यादायी आ.वि.	८	१	८:१	५:१
१५	सरस्वति आ.वि.	१७	२	८:१	
१६	जनसेवा नि.मा.वि.	१३६	९	१५:१	
१७	सिंह सेतीदेवी आ. वि.	३६	३	१२:१	
१८	चन्द्र ज्योति मा.वि.	१२४	१२	१०:१	१५:१
१९	छिम्बु आ.वि.	२७	३	९:१	७:१
२०	बुढा किन्जा आ.वि.	१२०	११	१०:१	१३:१
२१	सगरमाथा आ.वि.	४३	६	७:१	१४:१
२२	गौरीशंकर आ.वि.	११	३	४:१	५:१
२३	महादेव आ.वि.	३१	७	४:१	५:१

स्रोत: लिखु पिके गापा

७.५ स्वास्थ्य सेवाको अवस्था

गाउँपालिकामा भएका स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने स्वास्थ्य चौकी तथा क्लिनिकहरुको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं. ७-६

स्वास्थ्य संस्थाको नाम	अवस्थित वडा	उपलब्ध सेवाहरु
गोली स्वास्थ्य चौकी	२	खोप क्लिनिक, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन साधन, क्षयरोग DOTS, साथै नेपाल सरकारले तोकेको आधारभूत सम्पूर्ण सेवा र औषधि वितरण
चौलाखर्क स्वास्थ्य चौकी	३	खोप क्लिनिक, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन साधन, क्षयरोग DOTS, साथै नेपाल सरकारले तोकेको आधारभूत सम्पूर्ण सेवा, औषधि वितरण र बिर्थिंग सेन्टर

भकान्जे स्वास्थ्य चौकी	५	खोप क्लिनिक, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन साधन, क्षयरोग DOTS, साथै नेपाल सरकारले तोकेको आधारभूत सम्पूर्ण सेवा र औषधि वितरण
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई किन्जा	५	खोप क्लिनिक, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन साधन, क्षयरोग DOTS, साथै नेपाल सरकारले तोकेको आधारभूत सम्पूर्ण सेवा र औषधि वितरण

यसका साथै गाउँघर क्लिनिक र खोप क्लिनिकको समेत सुबिधा उपलब्ध रहेको छ । साविकको तीनवटा गाविसहरूमा प्रत्येक गाविसमा २-२ वटाका दरले ६ वटा गाउँघर क्लिनिक र ६ वटा खोप क्लिनिक रहेका छन् ।

भाग ८: भू-उपभोगको अवस्था

८.१ सिंचित तथा खेतीयोग्य जमिनको अवस्था

तालिका नं. ८-१

क्र.सं.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टर)	कैफियत
१	सालैभर सिंचित	६५०	
२	मौसमी सिंचित	१०५०	
३	कुल सिंचित	१७००	
४	असंचित जमिन	२२००	
५	खेतीयोग्य जमिन	३९००	
६	खेति गरिएको जमिन	२७००	

स्रोत: लिखु पिके गापा

८.२ वन क्षेत्र तथा नर्सरी सम्बन्धि विवरण

तालिका नं. ८-२

क्र.सं.	विवरण	संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
१	सामुदायिक वन	६	६००
२	कबुलियती वन	०	०
३	धार्मिक वन	०	०
४	सरकारी संरक्षित वन	०	०
५	अन्य (निजी)	१	१०

स्रोत: लिखु पिके गापा

८.३ सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण

लिखु पिके गाउँपालिका भित्र केहि स्थानहरूमा सार्वजनिक जग्गाहरू रहेका छन । ती स्थानहरू रिजिम, मजुवा, राङ्गदा, दोभान, मौलि तामे डाँडा, नर्सरी आदि हुन ।

भाग ९: विविध

९.१ स्थानीय लघु जलविद्युत आयोजनाहरू

यस गाउँपालिकाका बासिन्दाहरू लाभान्वित हुने जलविद्युत आयोजनाहरू

१. मौली दोभान कुपाङ्ग खोला लघु जलविद्युत आयोजना — ७५ मेगावाट
२. लिखु खोलामा निर्माणाधीन जलविद्युत आयोजनाहरू — कुल १५५ मेगावाट बराबर

९.२ स्थानीय समुह, संघ/संस्था तथा सहकारी

वडा नं. १ मा रहेका संघ संस्था तथा सहकारीहरूको विवरण

१. पिके चिज उत्पादन केन्द्र
२. पिके सृजनसिल युवा क्लब
३. हिमालयन युथ क्लब
४. महिला तथा आमा समुह — ४ वटा
५. होटल तथा होमस्टे — १५ वटा

वडा नं. २ मा रहेका संघ संस्था तथा सहकारीहरूको विवरण

१. जन्मभूमि बचत तथा ऋण सहकारी संस्था
२. लिखुखोला युवा क्लब
३. नमुना युवा क्लब
४. लिखु सिकाई केन्द्र
५. जनचेतना युवा क्लब
६. पिके साना किसान महिला सहकारी संस्था

वडा नं. ३ मा रहेका संघ संस्था तथा सहकारीहरूको विवरण

१. मंगलदिप महिला सहकारी संस्था
२. मातृभूमि युवा क्लब
३. महिला समूह — ५ वटा
४. स्वास्थ्य आमा समुह — ५ वटा

वडा नं. ४ मा रहेका संघ संस्था तथा सहकारीहरूको विवरण

१. लिखुखोला साना किसान कृषि सहकारी संस्था
२. हिमज्योति युवा क्लब
३. नेपाल जनजागृति युवा क्लब
४. सृजनसिल युवा क्लब
५. हिमशिखर सिकाई केन्द्र
६. शेर्पा युवा क्लब
७. महिला तथा आमा समुह — ४ वटा
८. भुजेल सेवा समाज

वडा नं. ५ मा रहेका संघ संस्था तथा सहकारीहरूको विवरण

१. लामजुरा सहकारी संस्था
२. नव महिला सहकारी संस्था
३. अर्गानिक चिया सहकारी संस्था
४. भकान्जे युवा क्लब
५. फ्रेन्डसिप युथ क्लब

९.३ होटल तथा गेस्ट हाउस

१. लामजुरा लिखु भ्यु होटल (लिखुपिके -४)
२. पिके भ्यु होटल (लिखुपिके -५)
३. एभेरेष्ट भ्यु होटल (लिखुपिके -५)
४. शेर्पा गेस्ट हाउस (लिखुपिके -५)

९.४ बैंक तथा वित्तीय संस्था

नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त “क” वर्गको बैंक — सिटिजेन्स बैंक इन्टरनेसनल को शाखा लिखुपिके गाउँपालिका वडा नं. ३ मा रहेको छ ।

९.५ कृषि उत्पादन तथा पकड क्षेत्र

लिखु पिके गाउँपालिकाको कृषि उत्पादनलाई मध्ये नजर गरेर केहि स्थानहरूलाई पकेट क्षेत्रको रूपमा विस्तार गरिएको छ । ती मध्ये आलु उत्पादनको लागि वडा नं. १ र ५ लाई पकेट क्षेत्रको रूपमा मानिन्छ । त्यस्तै अलैची उत्पादनको लागि वडा नं २, ३ र ४ पकेट क्षेत्रको रूपमा रहेका छन् । वडा नं ४ का केहि भागलाई किवी उत्पादन क्षेत्रको रूपमा

विस्तार गरि किवी उत्पादनलाई व्यवसायिक ढंगबाट अगाडी बढाइएको छ । चिया उत्पादनको लागि वडा नं. ५ को केहि भूभाग निकै अनुकूल रहेको हुँदा त्यस क्षेत्रमा व्यवसायिक चिया उत्पादन क्षेत्र समेत रहेको छ । व्यवसायिक चिज उत्पादनको लागि नेपालमै उत्कृष्ट मध्यको एक चिज उत्पादन केन्द्र वडा नं. १ मा अवस्थित छ । दुग्ध विकास समितिको सहकार्यमा संचालित यो चिज उत्पादन केन्द्रमा स्थानीय नाक(याकको पोथी प्रजाति)को दुधबाट चिज तयार पारिन्छ ।

९.६ कृषि तथा पशु व्यवसायिक फार्म

यस गाउँपालिकामा रहेका व्यवसायिक फार्म

१. नागराज बाखापालन फार्म — वडा नं. ५
२. मानसिंह च्याउ उत्पादन फार्म — वडा नं. ४

भाग १०: अनुसूची

१०.१ लिखु पिके गाउँपालिका जनप्रतिनिधिहरु विवरण

तालिका नं. १०-१

क्र.सं.	पद	नाम थर	वडा नं.	सम्पर्क नम्बर
१	गाउँपालिका अध्यक्ष	डम्बर बहादुर बस्नेत	३	९७५३००७३२४
२	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	प्रमिला बस्नेत कार्की	३	९७४१२७०६६२
वडा नम्बर १				
३	वडा अध्यक्ष	डवाड ल्हाक्पा शेर्पा	१	९७५१०५३९६६
४	वडा सदस्य	मिडमार गेलजे शेर्पा	१	९७४१३२५७५८
५	वडा सदस्य	लेन्दुप शेर्पा	१	९८१९७१७८४६
६	महिला सदस्य	सोम माया श्रेष्ठ	१	९७४१४९९०३५
७	दलित महिला सदस्य	सर्मिला शाहासंकर	१	९८११७९८०५९
वडा नम्बर २				
८	वडा अध्यक्ष	रमेश कुमार बस्नेत	२	९७५१०३१९५५
९	वडा सदस्य	समशेर तामाङ्ग	२	९७४१३३७६६०
१०	वडा सदस्य	मणिराज बस्नेत	२	९७५१००७०७५
११	महिला सदस्य	निर्मला थापा	२	९७४३०९१६०५
१२	दलित महिला सदस्य	चेत माया शाहासंकर	२	९८६१००३५१२
वडा नम्बर ३				
१३	वडा अध्यक्ष	पुण्य बहादुर बस्नेत	३	९७४११४८३२५
१४	वडा सदस्य	राम बहादुर बस्नेत	३	९८४०१४०६८६
१५	वडा सदस्य	हिरालाल श्रेष्ठ	३	९८६४०२७४१६
१६	महिला सदस्य	मान कुमारी बस्नेत	३	९८४०२४५५६४
१७	दलित महिला सदस्य	बुधमाया वि.क.	३	
वडा नम्बर ४				
१८	वडा अध्यक्ष	हिक्मत बहादुर बस्नेत	४	९७४३०२२७६१
१९	वडा सदस्य	कैलाश देव बस्नेत	४	९७४१०७२४३७
२०	वडा सदस्य	चरित्र बहादुर भुजेल	४	९८५१०१५७२०

२१	महिला सदस्य	मनमाया बस्नेत	४	९८६००४२७१९
२२	दलित महिला सदस्य	रुपमाया वि.क.	४	९७४३०८७५३२
वडा नम्बर ५				
२३	वडा अध्यक्ष	डिमा छिरी शेर्पा	५	९७४१३९२९८२
२४	वडा सदस्य	फुल छिरी शेर्पा	५	९७४३००५६७४
२५	वडा सदस्य	बिजुर्ल बस्नेत	५	९७४१२१५०१६
२६	महिला सदस्य	मिडमा डोमा शर्पा	५	९८४११७१२४६
२७	दलित महिला सदस्य	कान्छी कामी	५	९७४१३३०७६२
कार्यपालिका सदस्य				
२८	कार्यपालिका सदस्य	भिम बहादुरथामी	५	९७४१२७७३६३
२९	कार्यपालिका सदस्य	लोप्साङ शेर्पा	१	९७४११३१०५०

सन्दर्भ सामाग्री

१. जिल्ला वस्तुगत विवरण सोलुखुम्बु, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग तथ्यांक कार्यालय ओखलढुंगा
२. Statistical year book 2015, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग
३. नेपाल राजपत्र, २०७४
४. श्रोत नक्शा, नापी विभाग
५. <http://www.cbs.gov.np/>
६. <https://www.accuweather.com/en/np/nepal-weather>
७. <https://www.high5adventures.com/activities/pike-trek/>